

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΦΙΛΟΤΕΛΙΣΤΗΣ

Πανελλήνιος Σύλλογος
Θεματικού Φιλοτελισμού & Νεότητας

Τριμηνιαίο φιλοτελικό & πολιτιστικό περιοδικό

Έτος 12^ο, Αρ. 47. Ιούλιος - Σεπτέμβριος 2011

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΦΙΛΟΤΕΛΙΣΤΗΣ

Τριμηνιαία Περιοδική Έκδοση, Έτος 12^ο, Τεύχος 47^ο, Ιούλιος-Σεπτέμβριος 2011
Ιδιοκτήτης: ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΘΕΜΑΤΙΚΟΥ ΦΙΛΟΤΕΛΙΣΜΟΥ

Εκδότης-Διευθυντής: Π.Λεούσης.

Συντακτική Επιτροπή: Π.Λεούσης, Π.Καγκελάρης, Α.Ιατρίδης

Αγίου Δημητρίου 12, 14452 Μεταμόρφωση. Τηλ. 210 2825134, e-mail: p_leoussis@hotmail.com

www.thematic-philatelist.gr, <http://themaphila.blogspot.com>

Υπεύθυνος τυπογραφείου: "NO+ADO", Κυριάκος Αλεξίου & Σια ΕΕ
Διανέμεται δωρεάν στα μέλη. Ετήσια Συνδρομή € 15. Εγγραφή € 5.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

CONTENTS

Γράμμα του προέδρου	1	Editorial	1
Τα δικά μας και δικά σας νέα.....	2	Philatelic news	2
Το αλάτι και η διαδρομή του	4	The salt and its route	4
Η σπανκόπιτα! Είναι ελληνική;	12	The spinach pie	12
Η επιτύμβια στήλη της Γροταφεράτα	13	The headstone of Grottaferrata	13
Ένα αξέχαστο κύπελλο	14	An unforgettable cup	14
Η μαγκούστα	17	The mongoose	17
Ποιός τράβηξε την πρώτη φωτογραφία;	18	Who took the first photograph?	18
Διεθνείς εκθέσεις	19	International exhibitions	19
Αναδρομή στις Ελληνικές Φιλοτελικές Εκθέσεις	20	History of the Hellenic philatelic exhibitions	20
Η Ναυμαχία της Ναυπάκτου	24	The Lepanto sea fight	24
Αχ! Αυτό το πλάνο	27	Examples of thematic plans	27
Η Παναγία της Λούρδης	28	Virgin Mary of Lourdes	28
Ανοικτή Επιστολή: Προ-φιλοτελικό υλικό	32	Open letter: Pre-philatelic material	32
Η διώρυγα του Παναμά	36	The Panama canal	36
Σύκα και συκιά	39	Figs and fig tree	39
Ο Φ. Νάνσεν και η κατάκτηση του Βόρειου Πόλου ..	40	F.Nansen and the conquest of North Pole	40
Νέες εκδόσεις Ελλάδας - Κύπρου - ΟΗΕ	42	New issues of Greece, Cyprus, UN	42
Α.Φώτσης & Δ.Διαμαντίδης σε ξένο γραμματόσημο	44	Two Greek basketbal players on a foreign stamp ..	44

Εικόνα εξωφύλλου: Γραμματόσημα που τεκμηριώνουν το άρθρο "ΤΟ ΑΛΑΤΙ ΚΑΙ Η ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΤΟΥ" (σελ. 4)

THE THEMATIC PHILATELIST

Quarterly Journal. Year 12th. No 47, July-September 2011

Owner: THE PANHELLENIC SOCIETY OF THEMATIC PHILATELY

Editor-Director: Pantelis Leoussis

Editorial Committee: P. Leoussis, P. Cangelaris, A. Iatridis

Address: 12, Agiou Dimitriou Str., GR-14452 Metamorphosi, Athens

Tel. +31- 210-2825134; e-mail: p_leoussis@hotmail.com

www.thematic-philatelist.gr, <http://themaphila.blogspot.com>

The journal is distributed gratis to the members

Annual subscription € 15. New members' subscription € 5

Διοικητικό Συμβούλιο 2011-2013 Πανελληνίου Συλλόγου Θεματικού Φιλοτελισμού

Παντελής Λεούσης Πρόεδρος,
Παναγιώτης Καγκελάρης Αντιπρόεδρος,
Ιωακείμ Χαλβατζιδόπουλος Γ. Γραμματέας,
Αλέκος Ιατρίδης Ταμίας,
Βασίλης Αγραφιώτης Έφορος,
Θανάσης Απέργης (Θεσσαλονίκη) μέλος,
Αριστομένης Καλυβιώτης (Καρδίτσα) μέλος.

Εξελεγκτική επιτροπή:
Βασίλης Αποστολόπουλος
Παναγιώτης Θεοδωρόπουλος
Ευάγγελος Ολύμπιος

-Τι; Χύθηκε ο καφές
πάνω στην τετράδα της
"Δημοκρατίας";
-Κοιμήσου. Όνειρο ήταν!

Ο Θεματικός φιλοτελιστής έχει τιμηθεί με τα εξής μετάλλια:
EUROCUPRUM 2001 (Πολωνία) Χάλκινο, ΕΦΙΛΑ 2002 (Ελλάδα) Μεγάλο Αργυρό
TEMEX 2003 (Αργεντινή) Μεγάλο Αργυρό, BRNO 2005 (Τσεχία) Επάργυρο
JERUSALEM 2006 Αργυρό, BALKANFILA 2007 Μεγάλο Αργυρό, CHINA 2009 Αργυρό,
ANTVERPIA 2010 Αργυρό

Επισκεφτείτε την ιστοσελίδα μας και το blog:

www.thematic-philatelist.gr

<http://themaphila.blogspot.com>

Προς τους φίλους αναγνώστες...

Αγαπητοί φίλοι,

Η οικονομική κρίση που έχει ενσκήψει σαν επιδημία στην Ευρώπη –και όχι μόνο– δεν άφησε ανεπηρέαστο τον φιλοτελισμό. Πολλά είναι τα σημάδια που το καταμαρτυρούν. Ρίχνοντας μια ματιά στο πρόγραμμα των διεθνών εκθέσεων, διαπιστώνουμε ότι στη γηραιά μας ήπειρο δεν υπάρχει για την επόμενη χρονιά ούτε μία έκθεση μεγάλης εμβέλειας. Υπάρχει μόνο αυτή με τον τίτλο SALON PLANETE TIMBRE, που ουσιαστικά είναι μία φιλοτελική γιορτή με εμπορικό περιεχόμενο, και η BALKANFILA της Σλοβενίας που γίνεται μέσα στα πλαίσια μιας άλλης –επίσης περιορισμένης– έκθεσης, και που καλύπτει λίγες τάξεις.

Ταυτόχρονα, άλλες προγραμματισμένες εκθέσεις ακυρώθηκαν (Λουξεμβούργο, Ισπανία), ενώ χώρες με παράδοση σε συχνές διοργανώσεις, σιωπούν.

Στη χώρα μας, την πολυπάθη, το πρώτο σύμπτωμα της κρίσης φάνηκε από καιρό, με την καθυστέρηση της ετήσιας επιχορήγησης των φιλοτελικών σωματείων από τα ΕΛΤΑ. Μόλις προ ολίγου δόθηκε αυτή του 2009, και μάλιστα μειωμένη αισθητά. Ταυτόχρονα ήρθε και η απόφαση για την κατάργηση της έκπτωσης στα ταχυδρομικά τέλη των μη επαγγελματικών εντύπων, με τα ΕΛΤΑ να μετριάζουν το πρόβλημα με το νέο τέλος που καθιερώνουν.

Ωστόσο, η κρίση είναι βέβαιο ότι αγγίζει και το φιλοτελικό εμπόριο, τα έσοδα του ταχυδρομείου από τους φιλοτελιστές, την κίνηση των σωματείων γενικότερα, με κάποια από αυτά να έχουν πρόβλημα είσπραξης και αυτών ακόμα των μικρών συνδρομών τους. Σε περιόδους κρίσης πολύ δυσκολότερα διαθέτει κανείς χρήματα για “γραμματόσημα”. Οι προτεραιότητες δίνονται σε άλλες ανάγκες, περισσότερο επιτακτικές.

Ωστόσο, στην Ελλάδα δεν υπάρχει περιθώριο περεταίρω μείωσης του φιλοτελικού δυναμικού. Ο αριθμός των οργανωμένων φιλοτελιστών στη χώρα μας είναι τόσο μικρός και τα ενεργά σωματεία τόσο λίγα, ώστε πρέπει να τα διαφυλάξουμε ως “κόρην οφθαλμού”. Γι’ αυτό και τα ΕΛΤΑ δεν θα πρέπει για κανένα λόγο να πάψουν να συνδράμουν. Η ετήσια επιχορήγηση συμβάλλει στην εκτύπωση των περιοδικών, στην πληρωμή ενοικίων, στην οργάνωση εκδηλώσεων, στην κάλυψη άλλων δαπανών.

Η επιχορήγηση του ΕΛΤΑ είναι τώρα περισσότερο επιτακτική από ποτέ.

Καλό χειμώνα.

Καλά “κουράγια”!

Ο πρόεδρος

Η ετήσια επιχορήγηση των ΕΛΤΑ.

Έστω και με μεγάλη καθυστέρηση, το ΔΣ των ΕΛΤΑ ενέκρινε τελικά την οικονομική επιχορήγηση των φιλοτελικών σωματείων για το 2009, η οποία ήταν σημαντικά μειωμένη σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια.

Η κατανομή χρημάτων και γραμματοσήμων έγινε ως εξής:

α. Στην Ελληνική Φιλοτελική Ομοσπονδία 1.800 ευρώ μετρητά και 1.500 ευρώ σε γραμματόσημα.

β. Στα ακόλουθα επτά σωματεία: Πανελλήνια Ένωση Φιλοτελιστών Υπαλλήλων ΕΛΤΑ, Ελληνική Φιλοτελική Εταιρεία, Πανελλήνιος Σύλλογος Θεματικού Φιλοτελισμού και Νεότητας, Ένωση Ελλήνων Συλλεκτών Καρτών Μάξιμουμ, Φιλοτελική Εταιρεία Λέσβου, Πολιτιστικός και Φιλοτελικός Όμιλος Μοσχάτου και Φιλοτελική Εταιρεία Πατρών, 625 ευρώ σε μετρητά και 800 ευρώ σε γραμματόσημα.

γ. Στα ακόλουθα έξι σωματεία: Φιλοτελική Εταιρεία Αθηνών, Φιλοτελική Εταιρεία Πειραιώς, Φιλοτελιστές των Αθηνών, Φιλοτελική Πολιτιστική Εταιρεία Χανίων Κρήτης "Ο Φάρος", Φιλοτελική Εταιρεία Κέρκυρας και Φιλοτελική Ένωση Δωδεκανήσου, 460 ευρώ μετρητά και 600 ευρώ σε γραμματόσημα.

δ. Στα ακόλουθα έντεκα σωματεία: Φιλοτελικές Εταιρείες Λαρίσης, Βόλου, Ηρακλείου Κρήτης, Ξάνθης, Σητείας, Καλαμάτας, Ιεράπετρας, Καβάλας, Γλυφάδας, Δράμας και Αγρινίου, 265 ευρώ μετρητά και 500 ευρώ σε γραμματόσημα.

Διεθνής ελληνική διάκριση.

Στον ετήσιο διαγωνισμό για το ωραιότερο γραμματόσημο στον κόσμο, που διεξάγεται κάθε χρόνο, από το 1970, στο Αζιάγκο της βόρειας Ιταλίας, βραβεύτηκαν μία σειρά του Χονγκ Κογκ ως η καλύτερη με

οικολογικό θέμα, δύο σειρές της Πορτογαλίας και της Ελβετίας, οι οποίες μοιράστηκαν το βραβείο για τα καλύτερα γραμματόσημα του 2010 με τουριστικό θέμα, και τα ελληνικά γραμματόσημα με θέμα EUROPA 2010 που σχεδίασε η Μυρσίνη Βαρδοπούλου, στην κατηγορία "για την αναζωογόνηση του πολιτισμού".

Ο Σύλλογός μας συγχαίρει θερμά την άξια καλλιτέχνηδα.

Νέες ελληνικές ιστοσελίδες.

- www.elta.gr
- www.philotelismos.gr
- www.eshop.philotelismos.gr

Επί τέλους! Χρειάστηκε να περάσουν πολλά χρόνια και επανειλημμένες επισημάνσεις από τον φιλοτελικό κόσμο μέχρις ότου να αποκτήσει ο ΕΛΤΑ την δική του ιστοσελίδα. Χαιρετίζουμε το γεγονός. Ήταν ίσως η τελευταία ταχυδρομική υπηρεσία παγκοσμίως που δεν είχε επωφεληθεί από αυτή την τόσο χρήσιμη τεχνολογική εξέλιξη.

- www.maximaphilia.gr

Η Ένωση Ελλήνων Συλλεκτών Καρτών Μάξιμουμ απέκτησε πρόσφατα δική της ιστοσελίδα, εκπλήσσοντας ευχάριστα τον φιλοτελικό κόσμο της χώρας. Η www.maximaphilia.gr είναι ιδιαίτερα πλούσια, με πολύ καλή δομή και χρήσιμο περιεχόμενο. Είναι βέβαιο ότι θα συμβάλει στην προέλαση νέων συλλεκτών της όμορφης αυτής τάξης φιλοτελισμού.

Θερμά συγχαρητήρια στην δραστήρια Ένωση.

Τιμητική διάκριση.

Η Πορτογαλική Φιλοτελική Ομοσπονδία απένειμε στον Αντώνη Βιρβίλη το Μετάλλιο Φιλοτελικής Αξίας για την "εξαιρετική εργασία που έχει καταβάλει σε εθνικό και

διεθνές επίπεδο, ιδιαίτερα στην Ευρώπη, κατά τη μακρά φιλοτελική του σταδιοδρομία". Πρόκειται για την μεγαλύτερη διάκριση που απονέμεται σε μη Πορτογάλους φιλοτελιστές. Η απονομή του σχετικού μεταλλίου θα πραγματοποιηθεί στα πλαίσια της προσεχούς BALKANFILIA 2012, στο Μάριμπορ της Σλοβενίας.

Συγχαίρουμε θερμά.

Ανακήρυξη νέου διδάκτορα.

Ο Αντιπρόεδρος του Συλλόγου μας Παναγιώτης Καγκελάρης ανακηρύχτηκε πρόσφατα διδάκτωρ του τμήματος Ιστορίας του Ιονίου Πανεπιστημίου. Ο τίτλος της διατριβής του, που καλύπτει την περίοδο μεταξύ 16ου και 20ου αιώνα, ήταν *Ιστορία και Γενεαλογία του Οίκου Καγγελάρη της Κεφαλονιάς*.

Συγχαίρουμε θερμά.

Δραστηριότητες μελών μας.

► Στο πρόσφατο τεύχος του περιοδικού *ΧΗΜΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ*, οργάνου της Ένωσης Ελλήνων Χημικών, δημοσιεύτηκε ενδιαφέρον άρθρο του μέλους μας Δρ Συμεών Κυριακίδη, με τίτλο *Το Διεθνές Έτος Χημείας και η παγκόσμια φιλοτελική δραστηριότητα*. Το άρθρο γράφτηκε με αφορμή το Διεθνές Έτος Χημείας 2011 και καλύπτει 4 σελίδες σχήματος A4. Είναι πλουσιότατα εικονογραφημένο με γραμματόσημα, φακέλους και σφραγίδες από όλο τον κόσμο που αναφέρονται στη χημεία και τους ανθρώπους της, και δίνει μία πλούσια και αναλυτική εικόνα του ταχυδρομικού υλικού που έχει εκδοθεί γι' αυτό τον κλάδο της επιστήμης.

► Η διαδικτυακή ιστοσελίδα της Ναυπάκτου *Πράσινο+Μπλε* φιλοξενεί άρθρο του μέλους μας Φώτη Μόσχου που αναφέρεται στη συμβολή του διεθνούς όσο και του ελληνικού φιλοτελισμού στην προστασία του περιβάλλοντος. Με τίτλο *Περιβάλλον και Φιλοτελισμός*, στο εν λόγω άρθρο που εικονογραφείται με έξι γραμματόσημα της γνωστής σειράς *Ελληνική πανίδα και χλωρίδα* του 2001, γίνεται μνεία των δραστηριοτήτων και της συμβολής της WWF στην ευαισθητοποίηση του σύγχρονου ανθρώπου σχετικά με την προστασία της φύσης, και παρουσιάζονται ιστορικά, όσο και στατιστι-

κά στοιχεία σχετικά με τις φιλοτελικές εκδόσεις που εκδόθηκαν παγκοσμίως με θέματα τα απειλούμενα ζώα και φυτά, τους βιοτόπους, καθώς και την πανίδα και τη χλωρίδα κάθε τόπου.

Συγχαίρουμε ειλικρινά τα δύο εκλεκτά μέλη μας. Παρόμοιες δραστηριότητες έχουν θετικότερη συμβολή στην διάδοση του φιλοτελισμού, ιδιαίτερα του θεματικού.

Η συλλογή Διονυσάτου στο Ίδρυμα Ευγενίδου.

Τη Δευτέρα 19 Σεπτεμβρίου 2011 έγιναν τα εγκαίνια της Αστροφιλοτελικής Συλλογής των Κλέωνα και Αθανασίας Διονυσάτου στο Ίδρυμα Ευγενίδου. Ο γνωστός συλλέκτης και η σύζυγός του χάρισαν την συλλογή τους στο ίδρυμα, το οποίο την αξιοποίησε και την εξέθεσε σε μόνιμο εκθετήριο, με ιδιαίτερη φροντίδα και καλαισθησία.

Την ίδια ημέρα παρουσιάστηκε στο κοινό ένα πολυσέλιδο, πολύχρωμο, πολυτελές λεύκωμα με βιογραφικά στοιχεία του ζεύγους Διονυσάτου, μέρος της συλλογής τους και συνέντευξη για τον τρόπο που δημιουργήθηκε.

Των εγκαίνιων προηγήθηκε ενδιαφέρουσα, όσο και γλαφυρή ομιλία του Αμερικανού Αστροναύτη της NASA Dr. James Newman.

Εκδηλώσεις για τα 150 χρόνια της Μεγάλης Κεφαλής.

► Τα ΕΛΤΑ, με την ευκαιρία των 150 χρόνων από την κυκλοφορία του πρώτου ελληνικού γραμματοσήμου, οργανώνουν Έκθεση σπανίων ελληνικών γραμματοσήμων και ντοκουμέντων στο Ζάππειο Μέγαρο, από 1 έως 9 Οκτωβρίου 2011.

► Η Ελληνική Φιλοτελική Εταιρεία διοργανώνει τριήμερες εκδηλώσεις στο εντευκτήριο της (30.09.2011) και στο ξενοδοχείο Athens Hilton (1-2.10.2011), με πολλές ομιλίες, παρουσιάσεις βιβλίων και εκθεμάτων, καθώς και απονομές των ετήσιων βραβείων στους φιλοτελιστές που η Εταιρεία βράβευσε τα τελευταία πέντε χρόνια.

Στο ίδιο ξενοδοχείο θα διεξαχθούν και δύο μεγάλες δημοπρασίες του γνωστού οίκου Α. Καραμήτσου.

Οι πολύ μακρινοί μας πρόγονοι δεν είχαν αισθανθεί ιδιαίτερα την έλλειψη του αλατιού. Τρεφόντουσαν σχεδόν αποκλειστικά με ωμό κρέας, το οποίο τους πρόσφερε το απαιτούμενο αλάτι για τη διατήρηση του αναγκαίου αλατούχου κεφαλαίου. Αυτό το αλάτι, υπενθυμίζουμε, μας δίνει το νόστιμο που είναι ένα φυσικό όσο και ουσιαστικό συστατικό στον οργανισμό μας.

Κατά την τελευταία περίοδο της προϊστορίας (μεταξύ 7000 και 5000 π.Χ.) ήρθε η επονομαζόμενη “νεολιθική επανάσταση”. Τότε ο άνθρωπος άρχισε να διαμορφώνει τη φύση και να κάνει τη ζωή ευκολότερη. Είναι το τέλος του πολιτισμού του κυνηγιού και της συλλογής καρπών. Οι άνθρωποι εγκαθίστανται μόνιμα, δημιουργούν χωριά, γίνονται γεωργοί και κτηνοτρόφοι, κατασκευάζουν σκεύη αγγειοπλαστικής.

Κατά συνέπεια, η διατροφή τους αλλάζει, τα κρέατα ψήνονται, όπως τα λαχανικά και τα δημητριακά. Οι πρώτες ανάγκες για αλάτι αρχίζουν να γίνονται αντιληπτές.

Οι διάφοροι πληθυσμοί θα επιδιώξουν επομένως την εξεύρεση αυτής της ουσίας με την έντονη γεύση. Γι’ αυτούς που μένουν σε “πλούσια προικισμένες περιοχές” θα είναι σχετικά εύκολο, όπως π.χ. στις ακτές της Μεσογείου, σε σύγκριση με εκείνες της Ευρώπης του Βορρά.

Με τον καιρό ο άνθρωπος εκτιμά όλο και περισσότερο αυτό το προϊόν που αυξάνει τη γεύση των τροφίμων του. Οι ανάγκες θα αυξηθούν με την ανάπτυξη μαγειρεμένων πιάτων και πολυπλοκότερων συνταγών. Οι σάλτσες του Μεσαίωνα θα είναι συχνά καρυκευμένες με μπόλικο αλάτι.

Κάποια στιγμή ανακαλύφθηκε ότι το αλάτι συντηρεί τα κρέατα και τα ψάρια. Αυτό απογείωσε την ανάπτυξη της αλιείας και συνέβαλε στην καλύτερη διατροφή του πληθυσμού. Το παστό ψάρι έθρεψε για μεγάλο διάστημα τους λαούς. Το κρέας έγινε τρόφιμο των εξαιρετικών περιστάσεων.

Σήμερα, το χλωρίδιο νάτριο (χημικό όνομα του αλατιού) που καταναλώνεται για τη διατροφή μας και τη συντήρηση τροφίμων, δεν αντιπροσωπεύει ούτε το 10 με 15% της παραγωγής του. Οι πιο μεγάλες ποσότητες χρησιμοποιούνται ως πρώτη ύλη της χημικής βιομηχανίας, για την παραγωγή νατρίου, χλωρίου και των παραγώγων τους. Αυτό όμως είναι μία άλλη ιστορία.

Τα προγονικά μέσα

Για να απαντήσει σε αυτές τις ανάγκες, ο άνθρωπος άρχισε να μαζεύει το αλάτι από τις παραλίες. Μάζευε τους κρυστάλλους αλατιού που απέμειναν μετά την εξάτμιση του νερού στις λακούβες και στις ρηχές απολήξεις του νερού (1, 2 & 3), ή εξόρυσσε όγκους αλατιού από άνυδρες περιοχές, εκεί που κάποτε υπήρχαν αρχαίες θάλασσες ή λίμνες (4, 4α).

Οι άνθρωποι είχαν επινοήσει πολλές μεθόδους απόκτησης αλατιού. Μία από αυτές ήταν να βάζουν αλατούχο που αντλούσαν από κοντινές πηγές και αλμυρά έλη (5) μέσα σε αγγεία από άργιλο. Τα αγγεία τοποθετούνταν έπειτα πάνω σε πυραμιδοειδείς σκαλωσιές, επίσης από άργιλο, κάτω από τις οποίες άναβαν φωτιά. Το πορώδες του αργίλου διευκόλυνε την εξάτμιση του νερού. Μόλις τε-

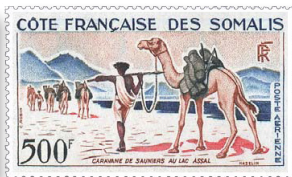
1

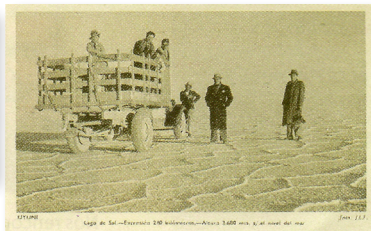
2

3

4. Συγκομιδή όγκων αλατιού στη λίμνη Ασάλ του Τζιμπουτί και (4α) μεταφορά τους με καμήλες στην ενδοχώρα.

5. Λίμνη με κρυσταλλωμένο αλάτι στο Υγυπί της Βολιβίας (μονόφυλλο).

λείωνε η αποβολή της υγρασίας, τα πηλίνα αγγεία σπάζονταν για να απελευθερωθεί το αλάτι. Αυτή η προγονική τεχνική θα διατηρηθεί μέχρι τις αρχές του 1ου αιώνα μ.Χ.

Μαρτυρίες αυτής της τεχνικής βρέθηκαν στην πόλη Seille, όπου στο κέντρο της κοιλάδας ανακαλύφθηκαν περισσότερα από τρία εκατομμύρια κυβικά μέτρα διάσπαρτες εναποθέσεις θραυσμάτων ψημένου αργίλου.

Υπάρχουν όμως μέχρι και σήμερα περιοχές όπου χωρικοί λαμβάνουν το αλάτι βράζοντας θαλασσινό νερό (6), ή με διήθηση στάχτης, μετά το κάψιμο φυκιών που μαζεύουν και αποξηραίνουν (7), ή από φυτά που φυτρώνουν σε αλατούχο έδαφος, όπως αλώφιλα φυτά, στελέχη παπύρου, αλμυρίκια (8), θαμνώδεις φτέρες κλπ., ή ακόμη με αποτέφρωση αλμυρής και αποξηραμένης τύρφης. Αυτή η τελευταία τεχνική εφαρμόστηκε επί μακρόν στην Ζέλανδη (Ολλανδία). Παρήγγε μάλιστα ένα αλάτι γνωστό ως "zeizout" (αλάτι της στάχτης), λευκό και φινό, σε μεγάλη εκτίμηση από τους ψαράδες.

Οι Αλυκές

Έτσι ονομάζεται η διαδικασία παραγωγής αλατιού μέσω φυσικής εξάτμισης του θαλασσινού νερού, με την ενέργεια του ήλιου και του αέρα. Οι αλυκές, γαλλικά ονομάζονται

επίσης salins (9).

Αυτή η τεχνική, η παλαιότερη που υπάρχει, εφαρμόστηκε σε περιοχές όπου το κλίμα ήταν ευνοϊκό και τα εδάφη ήταν επίπεδα (10) και αδιάβροχα. Εκτελείται σε δύο φάσεις: στην συγκέντρωση του θαλασσινού νερού και στην κρυσταλλοποίηση του αλατιού.

"Μία σταγόνα νερό, ένας κόκκος αλάτι" δηλώνει η λεζάντα του φεγιέ. Αυτό φαίνεται απλό, αλλά η εκμετάλλευση της αλυκής απαιτεί γνώση και ειδικές φροντίδες. Γνωρίζοντας ότι το χλωριούχο νάτριο δεν είναι το μόνο "άλας" που βρίσκεται μέσα στο νερό της θάλασσας, πρέπει να καταβάλλεται προσοχή ώστε να ελέγχεται η ροή του αλμυρού νερού μέσω των δεξαμενών όπου εναποτίθενται τα παρασιτικά άλατα (ανθρακικό άλας και θειικό άλας του ασβεστίου). Με

αυτό τον τρόπο η άλμη που κατευθύνεται προς τις δεξαμενές κρυσταλλοποίησης (11) θα είναι σωστής πυκνότητας, για την σωστή κρυσταλλοποίηση του χλωριούχου νατρίου. Θα πρέπει ακόμα να αποφευχθεί η μόλυνση του προϊόντος από τα άλατα του μαγνησίου.

Σε όλες τις αλυκές υπάρχουν τουλάχιστον δύο κυκλώματα νερού. Το πρώτο τροφοδοτεί τις δεξαμενές και το δεύτερο χρησιμεύει

6. Στο νησί Μαγιότ της Ανατ. Αφρικής οι χωρικές εξακολουθούν να βράζουν θαλασσινό νερό για να πάρουν αλάτι.

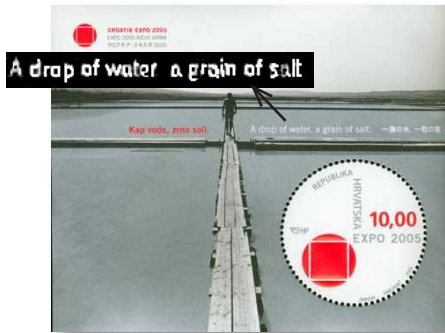
7. Κάψιμο ξερών φυκιών για την λήψη αλατιού.

8. "Salicorne-Sels" = Αλμυρίκια-Αλάτια.

9. "Salins" = Αλυκές.

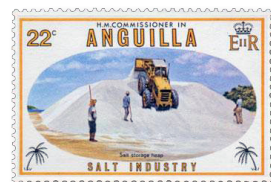
10. Κείμενο: *Μία σταγόνα νερό, ένας κόκκος αλατος.*

στην εκκένωση και τον καθαρισμό τους. Οι ανερχόμενες παλίρροιες τροφοδοτούν τη δεξαμενή εναποθήκευσης, (12), μέσω των μακρών αυλακιών. Η εσωτερική κυκλοφορία των αλατούχων υδάτων γίνεται συνήθως με τη βαρύτητα. Αντίθετα, όταν δεν υπάρχει παλίρροια ή για τις δεξαμενές που βρίσκονται σε μεγαλύτερο ύψος, το νερό στέλνεται με μηχανικό τρόπο. Σήμερα, οι ηλεκτρικές αντλίες έχουν αντικαταστήσει τα παλαιά συστήματα, σημαντικότερο των οποίων ήταν οι νερόμυλοι (13 & 14).

Σε μερικές περιοχές το αλάτι μαζεύεται ακόμα με πρωτόγονο τρόπο, από διάσπαρτες μικρές αλυκές (15, 16).

Αφού συγκεντρωθεί σε σωρούς (17) για να ολοκληρωθεί η ξήρανση, μεταφέρεται τελικά για επεξεργασία και κατανάλωση.

Οι πιο σημαντικές εκμεταλλεύσεις αλυκών είναι μηχανοποιημένες και μεγά-

15, 16. Συλλογή αλατιού με πρωτόγονο τρόπο και συγκέντρωσή του σε σωρούς, για να ξηρανθεί (17).

11. Η δημιουργία και συντήρηση μιας αλυκής απαιτεί ιδιαίτερες φροντίδες.

λοι αυτοκινούμενοι γερανοί τροφοδοτούν την "καμήλα" (18, 19), όπως ονομάζεται ο λόφος του συγκεντρωμένου αλατιού, που σε μερικές περιπτώσεις είναι τεράστιος.

Οι τεχνολογικές εξελίξεις έχουν επιτρέψει τη μηχανοποίηση των μεγάλων αλυκών, από τις δεξαμενές μέχρι τον τόπο συγκέντρωσης του αλατιού, όπως επίσης μέχρι τις εγκαταστάσεις ραφινάρισματος, της συσκευασίας και της αποστολής του προϊόντος (20, 21, 22, 23).

Οι αλυκές της Ατλαντικής ακτής έχουν τρία διαφορετικά είδη δεξαμενών για τη συγκέντρωση του νερού της θάλασσας και για την κρυσταλλοποίηση του αλατιού. Η πρώτη δέχεται το νερό της θάλασσας. Από κει προωθείται στη δεύτερη, όπου το νερό συμπυκνώνεται, και στην τρίτη, που χωρίζεται σε ορθογώνιες δεξαμενές ίσων διαστάσεων (50 ως 80 μ2) (24), όπου, αρχίζοντας από τον

Ιούνιο και σχεδόν καθημερινά, οι εργάτες των αλυκών μαζεύουν το αλάτι με τη βοήθεια ενός είδους τσουγκράνας με μακρύ κοντάρι. Το αλάτι συγκεντρώνεται σε σωρό (25) και μένει

12. Δεξαμενή αποθήκευσης μέσω της παλίρροιας.

13, 14. Κάποτε, όταν έλειπε η παλίρροια, τις δεξαμενές γέμιζαν οι νερόμυλοι.

18, 19. Αυτοκινούμενοι γερανοί τροφοδοτούν την “καμήλα”.

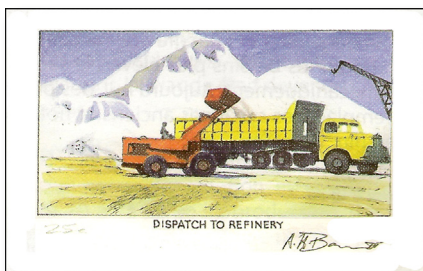

20, 21, 22. Όλες οι διαδικασίες, από την δεξαμενή μέχρι το έτοιμο προϊόν, είναι μηχανοποιημένες.

εκεί ή αποστραγγίζεται προτού αποθηκευτεί.

Στις μέρες μας, οι αλυκές είναι πλέον μικρογραφίες των μεγάλων αλυκών της χρυσής εποχής της “μεγάλης αλιείας”.

Οι μεσογειακές αλυκές είναι σε τελείως διαφορετική κλίμακα. Η πιο σημαντική της Γαλλίας είναι εκείνη του Salin-de-Giraud (26) που έχει επιφάνεια 11.000 εκτάρια, από τα οποία 770 αποτελούν χώρους κρυσταλλοποίησης. Η παραγωγική της ικανότητα αγγίζει το ένα εκατομμύριο τόνους. Οι εγκαταστάσεις είναι πλήρως μηχανοποιημένες. Η παραγωγή πραγματοποιείται σε δύο φάσεις. Το θαλασσινό νερό συγκεντρώνεται μέχρι τον κορεσμό (180 γρμ. αλατιού ανά λίτρο), ενώ η κυκλοφορία του ελέγχεται μέσω σειράς δεξαμενών. Το νερό περνά από τη μία στην άλλη ανάλογα με το καθορισμένο κύκλωμα. Στη δεύτερη φάση γίνεται η καθίζηση του χλωριούχου νατρίου μέσα σε ορθογώνιες δεξαμενές. Η εξάτμιση ολοκληρώνεται μεταξύ Μαΐου και Αυγούστου. Η

23. Τελικό σχέδιο καλλιτέχνη.

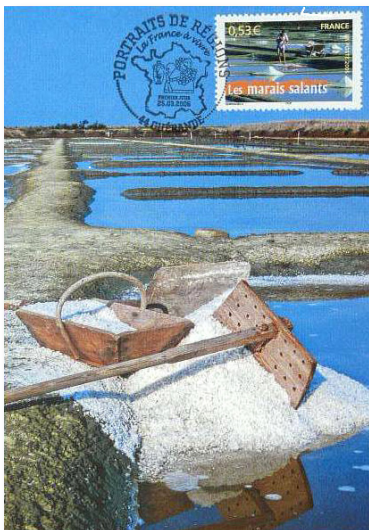
συγκομιδή πραγματοποιείται το Σεπτέμβρη, όταν το στρώμα του άλατος φτάνει τα 8 ως 15 εκ. πάχους, ανάλογα με τη χρονιά και τις προδιαγραφές παραγωγής. Αυτές οι δεξαμενές περικλείονται από αναχώματα, για να διευκολύνεται πρόσβαση των μηχανών συγκομιδής.

Το ορυχείο ορुकτού άλατος

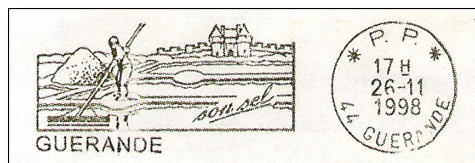
Τα κοιτάσματα αλατιού είναι πολλά. Προέκυψαν μετά από εξάτμιση των θαλασσών στο πέρας των γεωλογικών περιόδων. Πρόκειται για στρώματα θαλασσινού αλατιού σε μεγάλες συγκεντρώσεις. Το αλάτι εμφανίζεται σε σχήμα μπερδεμένων κρυστάλλων (27, 28). Συχνά είναι χρωματισμένο από αιχμαλωτισμένο ασβεστόλιθο και άργιλο ή από την οξείδωση άλλων ορυκτών.

Εκμετάλλευση ορυκτού άλατος έχει επισημανθεί στο Hallstatt (Άνω-Αυστρία) από τις αρχές της 1^{ης} χιλιετίας π.Χ.

Η εξόρυξη του ορυκτού άλατος πραγματοποιείται με τις ίδιες μεθόδους εξό-

24. Εργαλεία συλλογής αλατιού.

25. Συγκέντρωση αλατιού με την ειδική τσουγγράνα.

27, 28. Κρύσταλλοι άλατος.

ρυξης των άλλων ορυκτών: με πηγάδια και γαλαρίες (29). Στην αρχή, οι αξίνες, τα σφυριά και οι σφήνες (30) ήταν τα μόνα εργαλεία των αλατωρύχων. Η υποστύλωση των στοών γινόταν με ξύλινους δοκούς.

Από τον 17^ο αιώνα, στο πολωνέζικο ορυχείο της Wieliczka, το αλάτι ανέβαινε στην επιφάνεια μέσα σε βαρελάκια από ξύλο, με τη βοήθεια βαρούλκων (31).

Τον 18^ο αιώνα εφαρμόστηκε για πρώτη φορά μία νέα μέθοδος. Αντί να χρησιμοποιούνται ξύλινα δοκάρια για την υποστύλωση και στήριξη των στοών, χρησιμοποιήθηκαν κολόνες από όγκους άλατος κομμένου σε μεγάλους κύβους. Μετά από αυτή την επινόηση, ο νέος αυτός τύπος εκμετάλλευσης γενικεύτηκε. Η μέθοδος ονομάστηκε “των εγκαταλειμμένων αιθουσών και κολόνων”. Αυτή συνίσταται στο σκάψιμο μέσα στο στρώμα του αλατιού, από το βάθος του πηγαδιού, ενός δικτύου από γαλαρίες ή αίθουσες, αφήνοντας στη διαδρομή κολώνες άλατος για τη στήριξη, σύμφωνα με ένα καθορισμένο σχέδιο και σε

διαστάσεις επιμελώς υπολογισμένες.

Οι αίθουσες των αλατωρυχείων μπορούν να επεκταθούν σε διαστάσεις εντυπωσιακές (32, 32α).

Η εκμετάλλευση πραγματοποιείται σε πολλές φάσεις: μία μηχανή που σκάβει στοές δημιουργεί ένα τοίχωμα πρόσοψης στο βάθος του πηγαδιού. Στη συνέχεια ανοίγονται τρύπες όπου μπαίνουν εκρηκτικά. Μετά από κάθε έκρηξη, η γαλαρία προχωρά κατά 4 έως 5 μέτρα, αφήνοντας κομμάτια αλατιού πολλών εκατοντάδων τόνων. Κατόπιν οι όγκοι του ορυκτού προωθούνται προς τους σταθμούς σύνθλιψης, κονιορτοποίησης και κοσκίνισματος που βρίσκονται στο βάθος του ίδιου του ορυχείου. Το υλικό που προκύπτει μεταφέρεται στην επιφάνεια από τα πηγάδια, μέσω ενός πύργου (33) που βρίσκεται στην κορυφή κάθε πηγαδιού.

Ας αφηγηθούμε έναν παραδοσιακό χαιρετισμό που γνωρίσαμε σε μία επίσκεψη στο ορυχείο του Borth (Γερμανία): οι αλατωρύχοι που επιστρέφουν στην επιφάνεια χαιρετούν αυτούς που κατεβαίνουν με ένα “Glück Auf”

26. Σφραγίδα με Salin de Giraud (Αλυκή του Ζιρό).

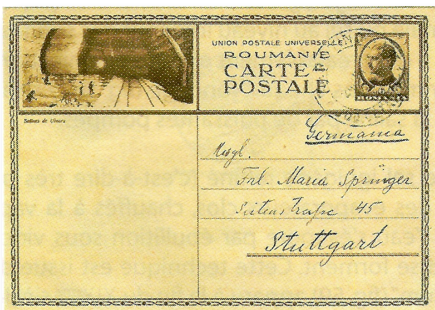
31. Το βαρούλκο του ορυχείου της Wieliczka.

29. Μονόφυλλο Πολωνίας με εικονογράφηση στοών ορυχείου άλατος του 18ου αι., της πόλης Wieliczka.

30. Μονόφυλλο Πολωνίας με γερανό ανέλκυσης αλατιού και σφραγίδα που απεικονίζει αλατορύχους που κρατούν αξίνες εξόρυξης αλατιού.

32. Μονόφυλλο Ρουμανίας που απεικονίζει την τεράστια στοά ορυχείου άλατος της Υιοαρά.

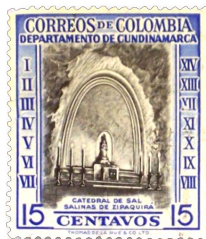
(καλή τύχη) (34).

Το μόνο ορυχείο ορυκτού άλατος που υπάρχει σήμερα στη Γαλλία, πάντα σε εκμετάλλευση, είναι αυτό της Varangéville (35), κοντά στην πόλη Nancy. Το πηγάδι εξόρυξης έχει ονομαστεί "Άγιος Ιωάννης Βαπτιστής" και διανοίχτηκε μεταξύ των ετών 1868-1872. Οι αλατωρύχοι εργάζονται σε 160 μ. βάθος. Από την αρχή της εκμετάλλευσής του έχουν διανοιχτεί περισσότερα από 200 χιλιόμετρα οριζόντιων στοών. Η μέση ετήσια παραγωγή του ανέρχεται σε 300 000 τόνους άλατος.

Οι θερμικές αλυκές

Από πολύ παλιά, ο άνθρωπος παρήγε αλάτι χρησιμοποιώντας αλατούχα νερά πηγών που προέρχονταν από διήθηση νερών που προέρχονταν από αποθέματα αλάτων που βρίσκονταν σε μικρό βάθος.

Κατόπιν, διανοίχτηκαν πηγάδια σε περιοχές όπου υπήρχε αλάτι για τη λήψη περισσότερο αλατούχου νερού. Η άντληση πραγματοποιούνταν με τη βοήθεια κουβάδων δεμένων στην άκρη ενός σχοινού (36) ή με ειδικές μηχανές τύπου "εκκρεμούς". Στο τέλος του Μεσαίωνα θα χρησιμοποιηθεί ένας μηχανισμός με το όνομα

32α. Καθεδρικός ναός μέσα στο υπερμεγέθες αλατορυχείο της Ziparaguira (Κολομβία).

"pater-noster" (πάτερ ημών), που συνίστατο σε δοχεία κρεμασμένα σε ένα σχοινί χωρίς τέλος. Το σύστημα λειτουργούσε στην επιφάνεια με τη βοήθεια αλόγων, οδηγώντας τους κάδους όπως περίπου οι χάντρες του κομπολογιού.

Η παραγωγή αλατιού γινόταν με την εξάτμιση του αλατούχου νερού μέσα σε μεγάλα μεταλλικά δοχεία που θερμαίνονται με άμεση φωτιά. Ανάλογα με τη διάρκεια της θέρμανσης του νερού, σε

33. Το πηγάδι "Βασιλιάς Γουλιέλμος": Αλατορυχείο στο Friedrichshall της Γερμανίας.

6 έως 9 ώρες λαμβανόταν αλάτι ιδιαίτερα λεπτό, σε 12 ώρες λεπτό, σε 24 ώρες μέσο ή σπειρωτό και σε 48 ώρες χοντρό.

Οι εγκαταστάσεις πήραν το όνομα "saline" (δευτέρα γαλλική ονομασία για την αλυκή) (37, 38). Στην αρχή εφοδιάζονταν με αλατούχο νερό από μεταφορές. Το 17ο αιώνα, ένα σύστημα ξύλινων καναλιών το προωθούσε προς τις αλυκές (39).

34. Σφραγίδα του ορυχείου άλατος Hallstatt της Αυστρίας με "Καλή τύχη".

35. Μηχανόσημο του μόνου εν λειτουργία ορυχείου άλατος της Γαλλίας.

36. Τοπικό γραμματόσημο Zemstvo από το Σολικόμσκ της Ρωσίας (Solikama = αλάτι κοντά στο ποτάμι Κάμα). Στο κάτω μέρος διακρίνεται πηγάδι.

37, 38. Γαλλικές σφραγίδες εγκαταστάσεων ορυχείων άλατος του 1948 και 1859.

41. Τεράστιου ύψους κτήρια στο Bad Durrenberg για εξυπηρέτηση των αλυκών. 43. Ανεμόμυλος επάνω σε ξύλινη κατασκευή "διαβάθμισης" αλμυρού νερού.

Αυτό επέτρεψε την εγκατάσταση της παραγωγής σε τόπους περισσότερο κατάλληλους. Αργότερα, αυτοί οι αγωγοί αντικαταστάθηκαν με σωλήνες από χυτοσίδηρο.

Τα αλμυρά νερά χρησιμοποιούνταν για πολλά χρόνια χωρίς ιδιαίτερη γνώση της παραγωγικότητάς τους. Μόλις τον 16ο αιώνα γεννιέται η ιδέα της συμπύκνωσής τους πριν από τη θέρμασή του, χρησιμοποιώντας τη φυσική εξάτμιση από τον ήλιο και τον αέρα. Αφηναν τα αλατούχα νερά να ρέουν πάνω σε άχυρο, αργότερα πάνω σε δεμάτια από αγκαθωτά κλαδιά, από το ύψος μεγάλων ξύλινων κτηρίων, τα "κτήρια διαβάθμισης" (40). Οι αλυκές συναγωνίζονταν στην κατασκευή τεράστιων κτηρίων, όπως αυτό του Durrenberg που είχε 1725 μέτρα μήκος (41). Ένας υδραυλικός τροχός ενεργοποιούσε τις αντλίες για να φέρει την άλμη μέχρι την κορυφή των κτηρίων (42 & 43). Ο κύκλος ροής επαναλαμβανόταν τόσες φορές, όσες χρειαζόταν για να ληφθεί μία καλά συμπυκνωμένη άλμη. Ομοίως, οι ανεμόμυλοι, εγκαταστημένοι στις στέγες των κτηρίων "διαβάθμισης"

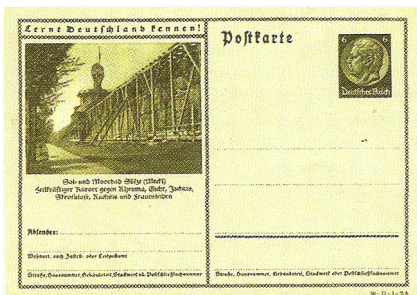
(43, ορατοί επίσης στην 40) εξασφαλίζουν τη λειτουργία των υδραυλικών συστημάτων.

Στην Ευρώπη, οι γεωτρήσεις αναγνωρίζονται από το τυπικό σχήμα των ξύλινων κτηρίων (44) που στέγαζαν τις αντλίες άντλησης του αλατούχου νερού. Έπαψαν να χρησιμοποιούνται από το δεύτερο μισό του περασμένου αιώνα.

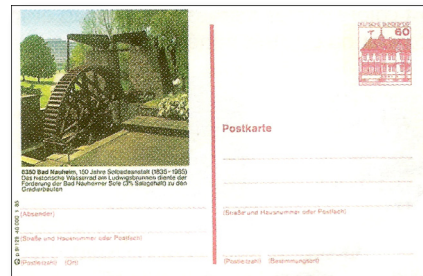
Σήμερα, οι αλυκές τροφοδοτούνται με αλμυρό νερό σύμφωνα με τη μέθοδο της εκμετάλλευσης μέσα από "τις διαδρομές βυθομέτρησης": είτε με μία σειρά γεωτρήσεων σε κανονικές αποστάσεις, ευθυγραμμισμένες προς μία καθορισμένη κατεύθυνση και με οπές που φτάνουν μέχρι τη βάση της στρωματικής διάταξης. Το γλυκό νερό της διάλυσης εκχέεται μέσα στις τρύπες της γεώτρησης στην άκρη της διαδρομής και η άλμη αντλείται στην άλλη άκρη από μία ή δύο τρύπες γεώτρησης, χάρη σε μια διοχέτευση που δημιουργήθηκε από την ανάλυση του αλατιού στο κατώτερο επίπεδο των οπών γεώτρησης (45). Αυτή η διοχέτευση έχει το νερό που αποκτήθηκε προηγουμένως με την ένεση και

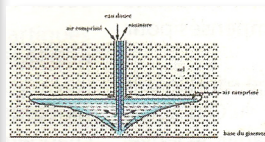
39. Γερμανικό κανάλι προώθησης αλμυρού νερού προς τις αλυκές.

40. Ξύλινο κτήριο "διαβάθμισης".

42. Υδραυλικός τροχός της αλμυρής πηγής "Ludwig".

44. Τυπικό σχήμα ξύλινου κτηρίου που στέγαζε αντλίες αλατούχου νερού.

45. Σχηματική παράσταση βιομηχανικού τρόπου λήψης άλατος μέσω γεωτρήσεων (καρνεδάκι).

τον πεπιεσμένο αέρα μέσα σε μια ένας σφυγμομέτρηση (45). Η άλμη μεταφερόταν στην αλυκή με ισχυρές αντλίες.

Στις μέρες μας το ραφινάρισμένο αλάτι (δηλαδή το "πολύ καθαρό") παράγεται μέσα σε κλειστές συσκευές εξάτμισης, θερμαινόμενες με ατμό, μέσα στις οποίες το νερό εξατμίζεται με βρασμό εν κενώ, σχηματίζοντας έτσι τους κρυστάλλους του άλατος. Αυτή η τεχνική εμφανίστηκε μετά από μία άλλη που λεγόταν "vacuum" (κενό) (46) και είχε εμφανιστεί στο τέλος του 19ου αιώνα.

Οι σύγχρονες αλυκές χρησιμοποιούν εγκαταστάσεις που ονομάζονται "πολλαπλό αποτελέσματος". Αυτές περιλαμβάνουν 4, 5 ή 6 συσκευές εξάτμισης που λειτουργούν ως καταρράκτες. Στην έξοδο των μηχανών, το αλάτι είναι ήδη στεγνωμένο (περιέχει ακόμα περίπου 3 % νερό) και αποξηραμένο, με λιγότερο από 0,1 % υγρασία.

Στις μέρες μας οι αλυκές έγιναν μεγάλες βιομηχανίες (47) που παράγουν τεράστιες ποσότητες κρυσταλλοποιημένου άλατος ή αλατικού διαλύματος, σε μία ποσότητα που αντι-

προσωπεύει 180 εκατομμύρια τόνους ετησίως. Τα δύο τρίτα προέρχονται από ορυκτό αλάτι και το υπόλοιπο από θαλάσσιο.

Το αλάτι αποτελεί μία από τις πρώτες ύλες της χημικής ορυκτής βιομηχανίας, η οποία καταναλώνει περίπου το 80% της παγκόσμιας παραγωγής. Στη Γαλλία, το 2006, το εμπόριο αλατιού σε κρυστάλλους άγγιξε τα 3,32 εκατομμύρια τόνους.

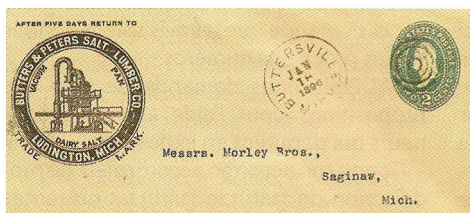
Η κατανάλωση των νοικοκυριών αντιπροσωπεύει μόλις το 10% αυτής της ποσότητας, δηλαδή περίπου 332.000 τόνους!

Το αλάτι ως συμπαράγωγο

Το αλάτι ή το χλωριούχο κάλιο είναι ένα συστατικό των εναποθέσεων καλίου (48). Η επεξεργασία των αλάτων καλίου οδηγεί στην λήψη αποβλήτων που περιέχουν αλάτι.

Η παραγωγή χλωρίου με ηλεκτρόλυση κορεσμένης άλμης, μέσα σε κυψέλες με διάφραγμα, παράγει μία αλισίβα από σόδα που περιέχει περίπου 15 % χλωριούχο νάτριο.

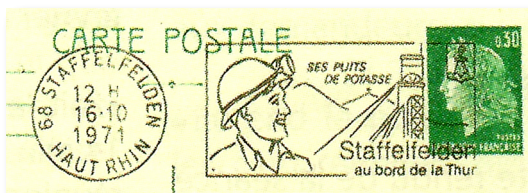
Για να λάβουμε πόσιμο νερό, δημιουργήθηκε μία νέα βιομηχανία αφαλάτωσης του θαλασσινού νερού (49) παράγοντας

46. Εικονογράφηση μηχανής παραγωγής άλατος με τη μέθοδο "vacuum".

47. Μεγάλο εργοστάσιο παραγωγής άλατος στη γερμανική πόλη Schoningen.

48. Σγραγίδα προπαγάνδας της πόλης Staffelfelden του Άνω Ρήνου με την ένδειξη ότι παράγει ποτάσα (κάλιο).

**49. Εργοστάσια αφαλάτωσης νερού και παραγωγής αλατιού
Μαυριτανίας, Σαουδικής Αραβίας και Αλγερίας.**

μοιραία αλάτι. Η τεχνική συνίσταται στην εξάτμιση του αλατούχου νερού μέσα σε μία σειρά σωλήνων που υπερθερμαίνονται με ατμό.

Μετάφραση, προσαρμογή
Παντελή Ι. Λεούση

Σημείωση

Η παραπάνω θεματική παρουσίαση, με τη μορφή άρθρου, προέρχεται από τη συλλογή του Γάλλου **Michel Vantillard** (Μεγάλο Χρυσό μετάλλιο στην Διεθνή Έκθεση WASHINGTON 2006).

Με την παρούσα μορφή του, ως άρθρο, δημοσιεύτηκε πρωτότυπα στο περιοδικό *La Philatélie Française* (Αρ. 622/2008), όργανο της Γαλλικής Φιλοτελικής Ομοσπονδίας.

Επιλέχτηκε για αναδημοσίευση στο Θ.Φ. ως υπόδειγμα πρωτότυπου θέματος, αλλά και για να καταδειχθεί το πλήθος του υλικού που υπάρχει, ακόμα και για θέματα που θα θεωρούσαμε αδύνατο να καλυφθούν φιλοτελικά. Λόγω οικονομίας χώρου, εξαιρέθηκε υλικό και μικρό μέρος από το πρωτότυπο κείμενο.

Η σπανακόπιτα! Είναι ελληνική;

Μερικοί από τους φανατικούς “ελληνάρες” επιμένουν πως και η σπανακόπιτα, αυτή η κρυφή αγάπη των Ελλήνων, είναι φαγητό δικής μας προτομίας. Άντε να πούμε και λίγο τουρκικής, λόγω των εθνικών περιπετειών! Ας μη ξεχνάμε εξάλλου ότι μας την έκαναν

δημοφιλή οι Πόντιοι και οι Έλληνες της Μικράς Ασίας.

Έλα όμως που έρχεται το ταχυδρομείο του Γιβραλτάρ να μας διαψεύσει, διατεινόμενο ότι η σπανακόπιτα αποτελεί ένα από τα εθνικά εδέσματα του βράχου των Σηλών του Ηρακλέους... Και μην ισχυριστεί κανείς ότι πρόκειται περί ...παραλλαγής ή διαφορετικής ποικιλίας. Η εικόνα είναι εύγλωττη. Τα κομμάτια που παρουσιάζονται στο γραμματόσημο είναι λαχταριστά, έχουν το φύλλο τους, το τυρί τους, τα μυρωδικά τους!

Είδατε πώς καταρρίπτονται οι ...θρύλοι;

Π. Λ.

Ελληνικά αριστουργήματα στα ξένα

Η ΕΠΙΤΥΜΒΙΑ ΣΤΗΛΗ ΤΗΣ ΓΚΡΟΤΑΦΕΡΑΤΑ

Στο μουσείο του Αβαείου του Αγίου Νείλου της ιταλικής πόλης Grottaferrata υπάρχει μία επιτύμβια στήλη της κλασικής εποχής που απεικονίζει ένα νεαρό άτομο βυθισμένο στην ανάγνωση. Αυτή η στήλη αποτελεί, χωρίς αμφιβολία, το διασημότερο κομμάτι της συλλογής αρχαίων αντικειμένων του μουσείου, πόλος έλξης για τους επισκέπτες του. Όχι άδικα, καθώς θεωρείται ως ένα από τα ωραιότερα και μοναδικής τέχνης ελληνικά νεκρικά γλυπτά της κλασικής περιόδου. Κύρια χαρακτηριστικά της η υψηλή ποιότητα εκτέλεσης, όσο και η θαυμαστή οικονομία της γλώσσας. Το έργο δημιουργεί μία διάχυτη ποιητική ατμόσφαιρα, όσο και μία διάχυτη μελαγχολία.

Η έλλειψη συγκεκριμένων πληροφοριών σχετικά με τον τόπο όπου βρέθηκε η στήλη της Grottaferrata έχει προκαλέσει τη διατύπωση διαφόρων υποθέσεων. Ωστόσο, όλες στερούνται βέβαιης αποδεικτικής υποστήριξης. Μία εκδοχή θέλει να έχει μεταφερθεί από την Ελλάδα ή την Καλαβρία από μοναχούς του Αβαείου, άλλη ότι έχει μεταφερθεί από το Βυζάντιο ή την Τραπεζούντα από τον Έλληνα καρδινάλιο Βησσαρίωνα, ή ακόμα ότι βρέθηκε σε μια από τις ρωμαϊκές βίλες της περιοχής.

Η παρουσία της επιτύμβιας στήλης στο Αβαείο πιστοποιείται με βεβαιότητα από το

1829, όταν οι συγγραφείς E. Wolff και O. Gerhard την αναφέρουν για πρώτη φορά, κάνοντας λόγο ότι προέρχεται από την περιοχή

της Grottaferrata, χωρίς να δίνουν περισσότερες πληροφορίες. Από την εξέταση των διαθέσιμων εγγράφων προκύπτει ότι η στήλη θα πρέπει να έχει έρθει στο Αβαείο σε μια περίοδο μεταξύ των ετών 1757 και 1800, κάτι που αποκλείει κάθε σχέση με το Βησσαρίωνα. Αντίθετα, προσδίδει μεγαλύτερη βαρύτητα στις μαρτυρίες αυγγραφέων της εποχής που μιλούν για ανακά-

λυση που πραγματοποιήθηκε στα περίχωρα του μοναστηριού.

Η στήλη είναι φιλοτεχνημένη σε λευκό παριανό μάρμαρο και έχει ύψος 107 εκ. Ο νέος κάθεται σε ένα δίφρο, με γυμνά σταυρωτά πόδια που στηρίζονται σε υποπόδιο. Φέρει ιμάτιο που του αφήνει ξεσκέπαστο τον δεξιό ώμο και το χέρι. Κάτω από τον δίφρο αναπαύεται ο πιστός του σκύλος, που μοιάζει να είναι ράτσας μολοσσού.

Οι αρχαιολόγοι θεωρούν ότι πρόκειται για έργο καλλιτέχνη από την Ιωνία που σπούδασε στην Αθήνα, διότι το έργο έχει αττικά χαρακτηριστικά. Ως χρόνος δημιουργίας του εκτιμάται

η περίοδος μεταξύ 410 και 390 π.Χ.

Π. Λ.

Ένα αξέχαστο κύπελλο

του Θανάση Απέργη

Το παγκόσμιο κύπελλο ποδοσφαίρου, ή αλλιώς Μουντιάλ όπως συνηθίζεται να λέγεται, είναι μια ποδοσφαιρική διοργάνωση η οποία πραγματοποιείται κάθε τέσσερα χρόνια. Παίρνουν μέρος εθνικές ομάδες που επιλέγονται ύστερα από προκριματικούς αγώνες. Θεωρείται η κορυφαία ποδοσφαιρική διοργάνωση, η οποία καταφέρνει να προσελκύσει πλήθος κόσμου, αλλά και μεγάλο αριθμό χορηγών.

Το ποδόσφαιρο έκανε την πρώτη παγκόσμια εμφάνισή του στους Ολυμπιακούς Αγώνες του Λονδίνου, το 1908, χωρίς μεγάλη επιτυχία. 13 χρόνια μετά, πρόεδρος της Παγκόσμιας Ομοσπονδίας Ποδοσφαίρου (FIFA) εκλέχθηκε ο Ζυλ Ριμέ, ένας ευφυέστατος άνθρωπος, ο οποίος οραματίστηκε την ποδοσφαιρική ένωση του πλανήτη. Μετά από αλληπάλληλες συζητήσεις και διεργασίες, αποφασίστηκε να αναλάβει η Ουρουγουάη την πρώτη διοργάνωση. Στις 13 Ιουλίου 1930, με τον αγώνα Μεξικού - Γαλλίας, άρχισε να γράφεται η ιστορία της πιο δημοφιλούς ποδοσφαιρικής διοργάνωσης: του Παγκοσμίου Κυπέλλου.

Οι αγώνες άρχισαν να μεταδίδονται τηλεοπτικά το 1954. Πολύ γρήγορα η

Νεαρός ποδοσφαιριστής με σομπρέρο: Η μασκώτ του Μουντιάλ του Μεξικού.

Ο εμπνευστής του Μουντιάλ Γάλλος Ζυλ Ριμέ και το κύπελλο που έφερε το όνομά του μέχρι το 1970.

Φεγιέ Ρουμανίας για το Μουντιάλ του Μεξικού. Στα περιθώρια φέρει τα ονόματα των 16 χωρών που προκρίθηκαν και έλαβαν μέρος.

αθλητική αυτή γιορτή απόκτησε φανατικούς τηλεοπτικούς θαυμαστές, ιδιαίτερα μετά το 1970, όταν οι αγώνες άρχισαν να μεταδίδονται σε έγχρωμη εικόνα.

Όλα αυτά τα χρόνια, πολλοί διάσημοι ποδοσφαιριστές, με την παρουσία τους, την τεχνική τους κατάρτιση, τη δύναμη, το πάθος, αλλά και το ευφύες παιχνίδι τους, εντυπωσίασαν εκατομμύρια φίλων του ποδοσφαίρου.

Θέλοντας η FIFA να περιορίσει και, όσο ήταν δυνατόν, να εξαλείψει το σκληρό και αντιαθλητικό παιχνίδι, αλλά και για να γίνει το θέαμα πιο ελκυστικό και το παιχνίδι πιο ανταγωνιστικό, από το Μουντιάλ του 1970 καθιέρωσε τις κίτρινες και κόκκινες κάρτες. Επίσης, για πρώτη φορά, ίσχυσαν οι αντικαταστάσεις ποδοσφαιριστών. Έτσι, οι προπονητές μπορούσαν να αλλάζουν μέχρι 2 παίκτες, όταν το έκριναν σκόπιμο.

Όμως το παγκόσμιο κύπελλο που έμεινε αξέχαστο και θεωρήθηκε το πιο λαμπρό και θεαματικό ήταν αυτό που διεξήχθη στο Μεξικό, από 31 Μαΐου έως 21 Ιουνίου 1970. Οι αγώνες αυτοί χαραχτηκαν στη μνήμη των φίλων του ποδοσφαίρου ως οι πιο εντυπωσιακοί. Κύριο χαρακτηριστικό τους ήταν η επιστρο-

φή του τεχνικού και φανταζι ποδοσφαίρου που τόσο πολύ είχε λείψει στα Μουντιάλ της Χιλής, το 1962, και της Αγγλίας, το 1966, όπου είχαν κυριαρχήσει η δύναμη, η βία και η σκληρότητα.

Από την πρώτη στιγμή εκφράστηκαν αντιρρήσεις και διαφωνίες για την επιλογή του Μεξικού ως χώρας διεξαγωγής των αγώνων, εξ αιτίας του μεγάλου υψομέτρου που θα δημιουργούσε αναπνευστικά προβλήματα στους ποδοσφαιριστές, κυρίως στους Ευρωπαίους. Αντιρρήσεις εκφράστηκαν και για τις ώρες διεξαγωγής των αγώνων, που άρχιζαν μεσημέρι, κάτω από τον καυτό ήλιο. Οι ώρες διεξαγωγής ήταν προσαρμοσμένες στις Ευρωπαϊκές συνήθειες, κάτι που ευχαριστούσε τους Ευρωπαίους τηλεθεατές, αφού οι αγώνες μεταδίδονταν βραδυνές ώρες, με τη δροσιά, δημιουργούσε όμως προβλήματα στους ποδοσφαιριστές.

Εντούτοις, και παρά τις δυσκολίες και αντιρρήσεις, στο Μουντιάλ του Μεξικού έγιναν καταπληκτικά ματς, με φάσεις που πέρασαν στην ανθολογία του αθλήματος και με τους μεγάλους “αρτίστες” να χαρίζουν εντυπωσιακό θέαμα.

Βραζιλία και Αγγλία πρόσφεραν τις πρώτες αξιοσημείωτες στιγμές. Η φοβερή κεφαλιά του Πελέ οδήγησε τον Γκ. Μπάνκς στην καλύτερη ίσως απόκρου-

ση τερματοφύλακα σε παγκόσμιο κύπελλο. Στον αγώνα Βραζιλίας – Ουρουγουάης ο Πελέ άφησε άναυδο τον τερματοφύλακα Λ. Μαζούρκιεβιτς, με μια καταπληκτική προσπάθεια που έμεινε στην ιστορία. Εκπληκτική εξέλιξη είχε και η αναμέτρηση Γερμανίας – Αγγλίας, στην άτυπη ρεβάνς του τελικού του 1966 που είχε λήξει με σκορ 4-2 υπέρ των Άγγλων. Οι Γερμανοί διψούσαν για εκδίκηση, και ενώ έχαναν με 2-0, κατάφεραν να ισοφαρίσουν στην κανονική διάρκεια, και να νικήσουν στην παράταση με 3-2, με γκολ του Γκ. Μίλερ.

Ωστόσο, το πιο συναρπαστικό παιχνίδι στην ιστορία του παγκοσμίου κυπέλλου ήταν αυτό μεταξύ Ιταλίας – Γερμανίας. Ήταν ένα αλησμόνητος ημιτελικός που έκοβε την ανάσα και είχε απίστευτη διακύμανση στο σκορ. Τελικά επικράτησαν οι Ιταλοί με 4-3 στην παράταση, ενώ οι Γερμανοί έπαιζαν ουσιαστικά χωρίς τον τραυματισμένο Μπεκενμπάουερ.

Ο τελικός που διεξήχθη στο στάδιο Αζτέκα εξελίχθηκε σε θρίαμβο της βραζιλιάνικης επιθετικότητας και φαντασίας. Οι “σελεσάο”, καθοδηγούμενοι από τον “βασιλιά” Πελέ στο απόγειο της δόξας του, “χόρεψαν σάμπα” τους Ιταλούς, δίνοντας μαθήματα ποδοσφαίρου και υποτάσσοντας την “σκουάντρα ατζούρα” με 4-1. Λίγα χρόνια μετά τους ευρωπαϊκούς θριάμβους του ιταλικού κα-

Έκδοση της Βραζιλίας για την κατάκτηση του Μουντιάλ στο Μεξικό.

Ο Πελέ πανηγυρίζει ένα από τα πολλά γκολ που πέτυχε στην καριέρα του. Μερικά από αυτά ήταν στο Μουντιάλ του 1970.

Τρεις από τις πρωταγωνίστριες ομάδες του Μουντιάλ του Μαξικού:

α. Η Βραζιλία του 1970, η καλύτερη όλων των εποχών, που κατέκτησε το κύπελο.

β. Η Γερμανία, που μας χάρισε δυο απίστευτους αγώνες με την Αγγλία και -στον ημιτελικό- με την Ιταλία.

γ. Η Ιταλία, η τυχερή “φινάλιστ”, άτυχη όμως γιατί βρέθηκε απέναντι στην ασταμάτητη Βραζιλία.

**Μπόμπι Μουρ, Φραντς Μπεκενμπάουερ και Γκερτ Μίλερ:
Τρεις μεγάλοι πρωταγωνιστές του Μουντιάλ του 1970, αυτού
που χαρακτηρίστηκε ως το πιο συναρπαστικό όλων των εποχών.**

τενάτσιο και λίγο προτού κάνει πρεμιέρα το ολοκληρωτικό ποδόσφαιρο των Ολλανδών, η Βραζιλία μάγεψε τους ποδοσφαιρόφιλους. Ήταν η αποθέωση της ατομικής τεχνικής, της ελευθερίας του παίκτη στη δημιουργία και η υπεροχή της επιθετικής φιλοσοφίας απέναντι στην αμυντική νοοτροπία. Καμιά νίκη στο ποδόσφαιρο δεν ήταν τόσο δίκαιη όσο αυτή της Βραζιλίας των Πελέ, Τοστάο, Ζαιρζίνιο, Ριβελίνιο, Γκέρσον και των άλλων αστέρων. Αυτής που χαρακτηρίστηκε από την πλειοψηφία των ειδικών ως η πληρέστερη και πιο ταλαντούχα ομάδα όλων των εποχών.

Ο τελικός Βραζιλίας-Ιταλίας είχε και μία πρόσθετη ιστορική και συναισθηματική σημασία. Οι δύο χώρες είχαν στο ενεργητικό τους από δύο κατακτήσεις του κυπέλλου. Σύμφωνα με τα όσα ίσχυαν μέχρι τότε, όποια από τις δύο το κέρδιζε για τρίτη φορά, θα το κρατούσε για πάντα. Όποια χώρα το κατακτούσε, το επέστρεφε μετά από 4 χρόνια. Η Βραζιλία ήταν η πρώτη που πέτυχε αυτή τη διάκριση.

Το βαρύτιμο τρόπαιο τοποθετήθηκε σε περίοπτη θέση στα γραφεία της Ομοσπονδίας Ποδοσφαίρου της Βραζιλίας, ώστε πλήθος κόσμος να μπορεί να το βλέπει.

Δυστυχώς, στις 20 Δεκεμβρίου του 1983 άγνωστοι το έκλεψαν και έκτοτε δεν βρέθηκε ποτέ. Το γεγονός αυτό οδήγησε την FIFA στην απόφαση, το νέο κύπελλο, γνωστό σαν "τρόπαιο του παγκοσμίου κυπέλλου", να μη δίνεται μόνιμα σε καμιά χώρα, όσες φορές και αν το κατακτήσει, αλλά να γράφεται στη βάση του το όνομα της χώρας που το κέρδισε και το έτος κατάκτησης. Αρχικά, το κύπελλο που δινόταν ήταν γνωστό ως Παγκόσμιο Κύπελλο. Στη συνέχεια, το 1946,

μετονομάστηκε σε Ζυλ Ριμέ, προς τιμήν του ανθρώπου που εμπνεύστηκε και διοργάνωσε το Μουντιάλ.

Μετά το 1970 σχεδιάστηκε το νέο έπαθλο, γνωστό ως τρόπαιο του παγκοσμίου κυπέλλου.

Για την ιστορία να αναφέρουμε ότι πρώτος σκόρερ του Μουντιάλ του Μεξικού ήταν ο Γερμανός Γκερτ Μύλλερ, με 10 γκολ, ενώ ο προπονητής της Βραζιλίας Μ. Ζάγκαλο πέτυχε ένα μοναδικό άθλο: έγινε ο πρώτος που κέρδισε το κύπελλο σαν παίκτης το 1958 και 1962, και σαν προπονητής το 1970.

Πριν να αρχίσει όμως, η τελική φάση των αγώνων στο Μεξικό, είχαν προηγηθεί δραματικά γεγονότα. Ονδούρα και Ελ Σαλβαδόρ συναντήθηκαν στα προκριματικά στη ζώνη της Κεντρικής Αμερικής. Οι δύο ομάδες διεκδίκησαν την πρόκριση τους σε αγώνα μαπαράζ, αφού η κάθε μια ομάδα είχε κερδίσει στην έδρα της. Στο αγώνα αυτό που διεξήχθη στο ουδέτερο Μεξικό επικράτησε το Ελ Σαλβαδόρ με 3-2. Τα μίση, τα πάθη και οι χρόνιες διαφορές που υπήρχαν και διχάζαν τις αντίπαλες χώρες ξέσπασαν. Μετανάστες από το Ελ Σαλβαδόρ που έμεναν στην Ονδούρα ξυλοκοπήθηκαν βάνουσα. Ακολούθησαν ταραχές και συνοριακά επεισόδια. Την επόμενη μέρα ο στρατός του Ελ Σαλβαδόρ εισέβαλε στην Ονδούρα δημιουργώντας χάος και πανικό. Τις τέσσερις μέρες που κράτησε αυτή η τραγική κατάσταση 3.000 άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους, 6.000 τραυματίστηκαν και άλλοι 100.000 έμειναν άστεγοι. Χρειάστηκε η εσπευσμένη δραστηριοποίηση του Οργανισμού Αμερικανικών Κρατών για να δοθεί τέλος σε αυτή την παράλογη αιματοχυσία που αποκλήθηκε "πόλεμος του ποδοσφαίρου".

Η μαγκούστα

Τα τελευταία χρόνια, με τη μεγάλη συχνότητα που οι τηλεοπτικοί σταθμοί μας παρουσιάζουν ντοκιμαντέρ από το φυσικό βασίλειο, είχαμε την ευκαιρία να γνωρίσουμε πολλά άγνωστα σε μας ζώα, μεταξύ των οποίων και ένα ιδιαίτερα χαριτωμένο και πανέξυπνο: την μαγκούστα ή ερπησιτίδα (Herpestidae).

Οι μαγκούστες είναι οικογένεια μικρών θηλαστικών σαρκοφάγων ζώων της υποτάξης των Αιλουροειδών. Υπάρχουν τριάντα οκτώ είδη που τα συναντάμε στην Ασία, Αφρική, Καραϊβική και Νότια Ευρώπη.

Ζουν 12 περίπου χρόνια ανά ζεύγη και κυνηγούν κατά ομάδες. Έχουν οξυτάτη όσφρηση και ακοή. Αντιλαμβάνονται την ύπαρξη σκορπιών και άλλων ασπόνδυλων κάτω από το έδαφος, τα οποία και συλλαμβάνουν σκάβοντας. Έχουν επίσης την ικανότητα να κάνουν άλματα και να σκαρφαλώνουν σε δέντρα.

Πανέξυπνα ζώα, δεν είναι δύσκολο να εξημερωθούν.

Το σώμα της μαγκούστας έχει μήκος 50-60 εκατοστά, ενώ η μακριά και φουντωτή ουρά της ξεπερνά τα 50 εκατοστά. Έχει σώμα λεπτό, με μακρύ γκρίζο ως καστανοκόκκινο τρίχωμα, συχνά με καφετιές κηλίδες. Σε μερικά είδη το τρίχωμα σηκώνεται όταν τσακώνονται κι έτσι το ζώο φαίνεται πιο μεγάλο. Τα πόδια της είναι κοντά, με πέντε δάχτυλα που διαθέτουν κυρτά νύχια κατάλληλα για σκάψιμο. Γύρω από τα μεγάλα μάτια της υπάρχει λεπτή λωρίδα άτριχου δέρματος.

Η μαγκούστα τρέφεται κυρίως με έντο-

μα, σκουλήκια, σκορπιούς, σαύρες, φίδια και άλλα μικρά ζώα, αλλά και με πτώματα ζώων, φρούτα και αυγά. Για να φάει αυγά, τα πετάει με τα πίσω πόδια της σε βράχους, ώστε να σπάσουν.

Η μαγκούστα έχει απαθανατιστεί σε αιγυπτιακούς πίνακες του 300 π.Χ. Ήταν γνωστή ως «γάτα του Φαραώ» και θεωρείτο ιερό ζώο, λόγω της συνήθειάς της να επιτίθεται ακόμα και σε ιοβόλα φίδια, όπως η κόμπρα και η

έχιδνα της ερήμου. Πιστεύεται ότι δεν ενοχλείται από το δηλητήριό τους, στην πραγματικότητα όμως πετυχαίνει τον στόχο της χάρη στην εκπληκτική ευκινησία της που εξαντλεί τα ερπετά. Στην αρχαία Αίγυπτο, οι μαγκούστες φιλοξενούνταν σε ναούς και αγωνίζονταν σε αρένες με φίδια, ενώ οστά τους έχουν βρεθεί και μέσα σε τάφους.

Η ινδική μαγκούστα έχει χρησιμοποιηθεί για βιολογικό έλεγχο, χωρίς επιτυχία. Στις αρχές του 1870 την έφεραν στα νησιά της Καραϊβικής και το 1883 στη Χαβάη, με σκοπό να περιορίσει τους αρουραίους. Τελικά προκάλεσαν διάφορες καταστροφές, χωρίς ο αριθμός των αρουραίων να μειωθεί ιδιαίτερα.

Η μαγκούστα χρησιμοποιείται μέχρι σήμερα σε φιδομαχίες στο νησί Οκινάβα. Την τοποθετούν σε κλουβί μαζί με φίδι και βάζουν στοιχήματα για το ποιος θα νική-

σει. Τα τελευταία χρόνια οι φιδομαχίες αυτές έχουν περιοριστεί λόγω αντιδράσεων των οικολογικών οργανώσεων.

Η μαγκούστα, με την ευκινησία της, εξαντλεί και συλλαμβάνει ιοβόλα ερπετά, όπως κόμπρες και έχιδνες.

Ποιός τράβηξε την πρώτη φωτογραφία;

Στις 7 Ιανουαρίου του 1839, ο διάσημος επιστήμονας και πολιτικός Φρανσουά Αραγκό ανακοίνωσε επίσημα σε ομιλία του στην Ακαδημία των Επιστημών, την ανακάλυψη της φωτογραφίας. Το καλοκαίρι του ίδιου έτους, το Γαλλικό Κοινοβούλιο ψήφισε ένα νόμο, σύμφωνα με τον οποίο το γαλλικό κράτος αγόραζε τα δικαιώματα της νέας μεθόδου, με αντάλλαγμα μια ετήσια σύνταξη ύψους 6.000 φράγκων στον Λουί Ζακ Μαντέ Νταγκέρ.

Έτσι, λοιπόν, γεννήθηκε η φωτογραφία. Η δαγκεροτυπία (από το εξελληνισμένο όνομα του Danguerre = Νταγκέρ = Δαγκέρ) έμελλε να γίνει το πρότυπο που χρησιμοποιούσε όλη η Ευρώπη, η οποία παρέμεινε ενθουσιασμένη με τη μέθοδο αυτή για πάνω από μια δεκαετία.

Μπορεί βέβαια ο Νταγκέρ να θεωρείται ο πατέρας της φωτογραφίας, όμως την πρώτη πραγματική φωτογραφία την έβγαλε ο Νικηφόρος Νιέπς το 1826. Συνέβη κάτι παρόμοιο όπως με τον Χριστόφορο Κολόμβο. Δεν ήταν ο πρώτος που έφτασε στην Αμερική, ωστόσο το όνομά του έχει συνδεθεί για πάντα με αυτήν την "ανακάλυψη". Με την φωτογραφία συνέβη ακριβώς το ίδιο. Η πρώτη φωτογραφία που δημιουργήθηκε ποτέ αποτελεί έργο του Νικηφόρου Νιέπς, ο οποίος την έβγαλε περίπου έντεκα χρόνια πριν ο Νταγκέρ κάνει επίδειξη της μεθόδου του στον Αραγκό.

Το 1826 ο Νιέπς άνοιξε το παράθυρο του εργαστηρίου του, στον τελευταίο όροφο του σπιτιού του κοντά στο Σαλόν σιρ Σαόν, και έστρεψε τον φακό της μηχανής του προς το τοπίο που απλωνόταν μπροστά του. Το αποτέλεσμα: "Άποψη από το παράθυρο στο Γκρα

του Σαν Λουπ ντε Βαρέν". Για πρώτη φορά στην ιστορία τυπώθηκε μόνιμα μια εικόνα πάνω σε κάποια επιφάνεια.

Ο Νιέπς, που ήταν τότε εξήντα ενός ετών (γεννήθηκε το 1765), έβαλε στο εσωτερικό της camera obscura (σκοτεινού του θαλάμου) μια πλάκα από κασσίτερο βουτηγμένη σε ιουδαϊκή άσφαλτο, ένα είδος φυσικής πίσσας. Έπειτα από έκθεση τουλάχιστον οκτώ ωρών, ο εφευρέτης έβγαλε την πλάκα, την έπλυσε με διάλυμα αιθέριου ελαίου λεβάντας, το οποίο διαχύθηκε στα σημεία που δεν είχαν πάρει φως. Το αποτέλεσμα ήταν η μόνιμη αποτύπωση της εικόνας σε θετικό.

Δεν είναι εύκολο να διακρίνει κανείς το θέμα της φωτογραφίας γιατί είναι πολύ σκοτεινή. Ωστόσο μπορούμε να διακρίνουμε μερικά κτίρια, μια αυλή και στο βάθος δέντρα. Με τη φωτογραφία αυτή, που ζυγίζει 445 γραμμάρια και έχει διαστάσεις 167,7 με 203,59 εκατοστά, γεννήθηκε ένας νέος κόσμος. "Ό,τι κάνουμε σήμερα - οι ταινίες, η τηλεόραση, το 3D, ακόμη και τα βιντεοπαιχνίδια - όλα ξεκινούν από αυτή την ταπεινή εφεύρεση του Νιέπς,

από εκείνη τη στιγμή του 1826 που πήρε τη μηχανή του και την τοποθέτησε μπροστά στο παράθυρο", εξηγεί ένας ειδικός ερευνητής που το 2002

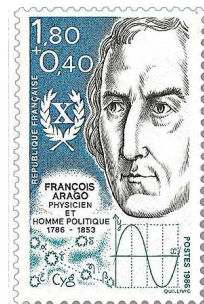
Φρανσουά Αραγκό, διάσημος γιατρός και πολιτικός. Ανακοίνωσε πρώτος της ανακάλυψη της φωτογραφίας.

Νικηφόρος Νιέπς, ο δημιουργός της πρώτης φωτογραφίας.

Οι Νιέπς και Νταγκέρ σε έκδοση για τα 150 χρόνια της φωτογραφίας.

ανέλυσε αυτή την εικόνα επί πολλές εβδομάδες στο εργαστήριό του.

Το 1827, με την ελπίδα να παρουσιάσει την εφευρέσή του στη Βασιλική Εταιρεία, την πιο έγκριτη σύνοδο επιστημόνων της εποχής, ο Νικηφόρος Νιέπς ταξίδεψε στο Λονδίνο, όπου είδε τον αδερφό του Κλοντ.

Τι απογοήτευση! Δεν τον κάλεσαν να μιλήσει τη μελετήσουν. γι' αυτό που αποκαλούσε "ηλιογραφία" και επέστρεψε στη Γαλλία. Άφησε όμως τη φωτογραφία του στον οικοδεσπότη του, τον βοτανολόγο Φράνσις Μπάουερ, ο οποίος, ως καλός επιστήμονας, κατέγραψε στο πίσω μέρος του κάδρου την προέλευσή της: "Ηλιογραφία. Τα πρώτα αποτελέσματα της έκθεσης στο φως του κυρίου Νιέπς, από το Σαλόν σιρ Σαόν, 1827". Και στη συνέχεια: "Η πρώτη επιτυχής προσπάθεια του κυρίου Νιέπς να αποτυπώσει μόνιμα εικόνα της φύσης".

Όταν γύρισε στη Γαλλία, ο Νιέπς συνεργάστηκε με τον Νταγκέρ. Η συνεργασία των δύο ανδρών - ο ένας γεννημένος ερευνητής και ο άλλος γεννημένος για να αυτοπροβάλλεται - δεν είχε μεγάλη επιτυχία. Λίγο αργότερα, το 1833, ο πατέρας της φωτογραφίας πέθανε. Η "Αποψη της Γκρα" πέρασε στη συνέχεια στην κατοχή των κληρονόμων του Φράνσις Μπάουερ και έμεινε ξεχασμένη

Έκδοση για το "Έτος φωτογραφίας". Διακρίνονται τα ονόματα των Νιέπς, Νταγκέρ και άλλων πρωτοπόρων της φωτογραφίας.

μέχρι το 1898, όταν ήρθε στη δημοσιότητα για πρώτη φορά στην έκθεση φωτογραφίας του Κρίσταλ Πάλας στο Λονδίνο. Στη συνέχεια εξαφανίστηκε, παρά τις δημόσιες εκκλήσεις συλλεκτών και ιστορικών της φωτογραφίας που ζητούσαν να την αγοράσουν ή να

Ωραία αναπαράσταση του "ανεστραμμένου ειδώλου", όπως φαίνεται στο σκοτεινό θάλαμο της φωτογραφικής μηχανής.

Μετά τον θάνατο ενός από τους κληρονόμους το 1952, ανοίγοντας ένα μπαούλο που βρισκόταν στο Λονδίνο από το 1917, η σύζυγός του βρήκε ανάμεσα στα διάφορα αντικείμενα τη φωτογραφία του Νιέπς.

Τελικά, ύστερα από πολλές περιπέτειες, η πρώτη φωτογραφία κατέληξε στο Όστιν του Τέξας. Εκτίθεται από το 1964 στο Ranson Center, στην πανεπιστημιακή βιβλιοθήκη της πόλης, στο σημείο όπου φυλάσσονται ορισμένα από τα σημαντικότερα χειρόγραφα της παγκόσμιας λογοτεχνίας. Το κάδρο που την περιβάλλει είναι αυτό στο οποίο την είχε βάλει ο Νιέπς.

Αυτή η πρώτη φωτογραφία, το θέμα της οποίας μερικές φορές δύσκολα διακρίνεται, εξακολουθεί να συναρπάζει ιστορικούς και ερευνητές.

Ξύλινη φωτογραφική μηχανή επάνω σε τρίποδα. Νοσταλγικό σύμβολο ιστορικών εποχών της φωτογραφίας.

Βασίλης Αποστολόπουλος

ΠΡΟΣΧΕΙΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

BALKANFILA 2012

Μάριμπορ-Σποβενία

Π. Λεούσης (210 2825134)

SALON PLANETE TIMBRE 2012

Παρίσι 9-17.06.2012

Σ. Μπόζοβιτς (210 6519553)

INDONESIA '12

Τζακάρτα 18-24.06.1912

Δεν έχει οριστεί

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ στις Ελληνικές Φιλοτελικές Εκθέσεις

Από το Νομικό Καρδούλη

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

ΕΚΘΕΣΗ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟΥ ΚΑΙ ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΩΝ “20 ΧΡΟΝΙΑ ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΤΡΑΓΩΔΙΑ“ Νέα Χαλκηδόνα, 23 - 28 Ιουλίου 1994

Η έκθεση διοργανώθηκε από τον Σύλλογο Θεματικών Φιλοτελιστών και τον Πανελλήνιο Σύλλογο Θεματικού Φιλοτελισμού και Νεότητας, και είχε την αιγίδα του Δήμου Νέας Χαλκηδόνας.

Η αναμνηστική πλακέτα της έκθεσης

Λειτουργήσε στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου και περιέλαβε συλλογές γραμματοσήμων, Καρτών Μάξιμουμ και άλλων ντοκουμέντων 14 εκθετών, τα οποία αναρτήθηκαν σε 38 πλαίσια.

Την Οργανωτική Επιτροπή αποτέλεσαν οι Ρίτσα Αποστολίδου, Γεώργιος Καράτσαλης, Νομικός Καρδούλης και Κώστας Χριστοδουλίδης.

ΕΚΘΕΣΗ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟΥ (Θαλασσινά – Ναυτικά Θέματα) Βόλος 26 Ιουνίου - 3 Ιουλίου 1994.

Στα πλαίσια των εκδηλώσεων της Ναυτικής Εβδομάδας 1994, η Φιλοτελική Ένωση Βόλου εξέθεσε στο Ενωδρείο της πόλης του Βόλου συλλογές γραμματοσήμων μελών και φίλων της, με θέμα τη θάλασσα και τις

θαλασσινές δραστηριότητες του ανθρώπου. Έλαβαν μέρος τέσσερις εκθέτες με σχετικές συλλογές που αναρτήθηκαν σε έξι πλαίσια.

Τα προγράμματα που εκδόθηκαν από την Φ. Ε. Βόλου έφεραν γραμματόσημο των 30 δραχμών, σφραγισμένο με το χρονολογικό σήμαντρο του Ταχυδρομείου Βόλου της 26 Ιουνίου 1994, πρώτης ημέρας λειτουργίας της Έκθεσης.

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΘΕΜΑΤΙΚΟΥ ΦΙΛΟΤΕΛΙΣΜΟΥ, ΑΕΡΟ-ΑΣΤΡΟΦΙΛΟΤΕΛΙΣΜΟΥ και ΝΕΟΤΗΤΑΣ “ΚΗΦΙΣΣΕΙΑ ’94“ Κηφισιά 5-9 Νοεμβρίου 1994.

Φιλοξενήθηκε στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Κηφισιάς. Οργανωτές ήταν η Ένωση Φιλοτελιστών Κηφισιάς, ο Πανελλήνιος Σύλλογος Θεματικού Φιλοτελισμού και Νεότητας και ο Σύλλογος Θεματικών Φιλοτελιστών Ελλάδας, .

Είχε την Αιγίδα της Ελληνικής Φιλοτελικής Ομοσπονδίας και την αρωγή του Δήμου Κηφισιάς και των Ελληνικών Ταχυδρομείων.

Στα “ΚΗΦΙΣΣΕΙΑ ’94“, που είχαν συναγωνιστικό χαρακτήρα, δόθηκαν οι ακόλουθες βραβεύσεις:

Μεγάλα Επίχρυσα Μετάλλια: Ολύμπιος Ευάγγελος και ο Κατάλογος “ΕΡΜΗΣ“ (αμφοτέρω με ειδικό βραβείο).

Επίχρυσα Μετάλλια: Κορδάτος Χρήστος, Χαλβατζιδόπουλος Ιωακείμ, Ζαχαριάδη Ισμήνη, Παπαδημητρίου Ανδρέας και Κυπριακή Φιλοτελική Εταιρεία (όλοι με ειδικό βραβείο).

Μεγάλα Αργυρά Μετάλλια: Διονυσάτος Κλέων, Σταυρινός Γεώργιος, Διαμαντίδης Αντώνης, Λινάρδος Πέτρος (ΝΑΥΤΙΚΗ ΕΛ-

ΛΑΣ) με ειδικό βραβείο, και Σμπόρος Φίλιππος (με ειδικό βραβείο).

Αργυρά Μετάλλια: Αντωνούλας Αντώνιος, Διαμαντίδης Αντώνιος, Ελληνική Φιλοτελική Εταιρεία Θεσσαλονίκης, Χατζηγεωργίου Γεώργιος, Βουρνάς Αργύρης, Επισκοπάκης Μάνος, Ζαχαριάδης Όμηρος και Χριστοδουλίδης Κωνσταντίνος.

Επάργυρα Μετάλλια: Πετρόπουλος Χρήστος, Κλίπφελ Σπύρος, Κορδάτος Λεωνίδας, Έξαρχος Θεόδωρος, Σπανέλλος Ολιβερ και Δράκος Χρήστος.

Χάλκινα Μετάλλια: Εφημερίδα "ΑΜΑΡΥΣΙΑ", Τσουκάτου Πηνελόπη, Κουβελέτσος Αθανάσιος, Σακελλίου Βαγγέλης και Σαμαράς Ιωάννης.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΡΩΤΟΕΜΦΑΝΙΖΟΜΕΝΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ / ΕΚΘΕΤΩΝ: Αγγελής Κωνσταντίνος, Μεγάλο Αργυρό + ειδικό βραβείο, Βαρότσης Κωνσταντίνος, Αργυρό, Μεσιακάρης Απόστολος, Επάργυρο, Νικολαΐδης Αθανάσιος, Επάργυρο και Κατωμελέτη Ελένη Δίπλωμα Συμμετοχής.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ

ΝΕΟΤΗΤΑΣ:

Ζαχαριάδη Ισμήνη, Επίχρυσο + Ειδικό βραβείο, Χριστοδουλίδη Μαρία, Μεγάλο Αργυρό, Τριαντάφυλλος Γεώργιος, Επάργυρο, Κατωμελίτης Χριστόφορος, Μπάρμπαρα Αθανασία, Δημήτριος και Τριαντάφυλλος Αλέξανδρος, Χάλκινο.

Η Οργανωτική Επιτροπή έθεσε σε κυκλοφορία τα ακόλουθα αναμνηστικά:

1. Στις 5 Νοεμβρίου, πρώτη ημέρα λειτουργίας Έκθεσης, 500 αριθμημένα φυλλαράκια με διάτρηση, σε γομαρισμένο χαρτί υψηλής ποιότητας,

2. 300 εικονογραφημένους πολύχρωμους φακέλους, σφραγισμένους με την

ειδική αναμνηστική σφραγίδα που αναφερόταν στα Εγκαίνια και στο Θεματικό Φιλοτελισμό

3. 100 εικονογραφημένους πολύχρωμους φακέλους με γραμματόσημο τύπου FRAMA, σφραγισμένους με την ειδική αναμνηστική σφραγίδα της ημέρας των Εγκαινήων και αφιερωμένης στο Θεματικό Φιλοτελισμό,

4. 100 φακέλους με γραμματόσημο τύπου FRAMA σφραγισμένους με το χρονολογικό σήμαντρο του Ταχυδρομικού Γραφείου Κηφισιάς της 5.11.94, πρώτης ημέρας λειτουργίας της Έκθεσης και της μηχανής FRAMA.

5. Στις 6 Νοεμβρίου 1994, ημέρα Κυριακή, 300 εικονογραφημένους πολύχρωμους φακέλους με διαφορετική παράσταση, από τους οποίους οι

200 με γραμματόσημο και οι άλλοι 100 με γραμματόσημο τύπου FRAMA, σφραγισμένους με την ειδική αναμνηστική σφραγίδα αφιερωμένη στη Νεότητα.

Τα ανωτέρω αναμνηστικά, και ιδιαίτερα το φυλλαράκι, εξαντλήθηκαν ευθύς αμέσως με την κυκλοφορία

τους.

ΕΚΘΕΣΗ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΩΝ ΚΑΙ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝ.

Αθήνα, 12-14 Νοεμβρίου 1994.

Η ανωτέρω Έκθεση λειτούργησε σε αίθουσα του Ζαπτείου Μεγάρου προς τιμήν των πρωτεργατών της Αναβίωσης των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας και της 100ης Επετείου από την ίδρυση της Επιτροπής Ολυμπιακών Αγώνων (12/11/1894 – 12/11/1994).

Την πρωτοβουλία της οργάνωσης είχε η Ελληνική Εταιρεία Ολυμπιακού Αθλητικού Φιλοτελισμού, της οποίας τα μέλη εξέθεσαν συλλογές Ολυμπιακών και Αθλητικών Γραμματοσήμων και άλλων Ντοκουμέντων.

Η έκθεση δεν είχε συναγωνιστικό χαρακτήρα.

Στον εκθεσιακό χώρο, στις 12/11/1994,

χρησιμοποιήθηκε από τον ΕΛΤΑ ειδική αναμνηστική σφραγίδα.

ΕΚΘΕΣΗ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΩΝ ΚΑΙ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝ Βόλος 7 Δεκεμβρίου 1994

Με την ευκαιρία της ειδικής εκδήλωσης στο Δημαρχείο του Βόλου για τον εορτασμό των 100 χρόνων από την ίδρυση της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής (Δ.Ο.Ε., 1894-1994) και για να τιμηθεί η προσφορά του Δημητρίου Βικέλα στην αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων, διοργανώθηκε έκθεση Ολυμπιακών Γραμματοσήμων και Τεκμηρίων.

Η όλη εκδήλωση οργανώθηκε από το Δημοτικό Κέντρο Ιστορικών Ερευνών, Τεκμηρίων, Αρχείων και Εκθεμάτων, την Ελληνική Εταιρεία Ολυμπιακού - Αθλητισμού Φιλοτελισμού και την Φιλοτελική Ένωση Βόλου.

Ομιλητές ήταν οι Γεώργιος Δολιανίτης με θέμα *Η Ελλάδα και η Αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων* και ο Μιχάλης Τσιρώνης με θέμα *Οι πρώτες εκδόσεις Ολυμπιακών Γραμματοσήμων*.

1η ΦΙΛΟΤΕΛΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΚΟΖΑΝΗΣ Κοζάνη 11-13 Δεκεμβρίου 1995.

Οργανώθηκε από την Φιλοτελική Εταιρεία Κοζάνης και φιλοξενήθηκε στο Λαογραφικό Μουσείο της πόλης. Μετείχαν έξι εκ-

θέτες με συλλογές θεματικού περιεχομένου, ιδιαίτερα Θρησκευτικού.

Για την εκδήλωση εκδόθηκε σχετική αφίσα και δίφυλλο πρόγραμμα.

4η ΕΚΘΕΣΗ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟΥ “ΦΙΛΟΠΕΝ’ 94“.

Μοσχάτο, 14-17 Δεκεμβρίου 1994.

Στην οργάνωση της Έκθεσης συμμετείχαν η Πνευματική Εστία Μοσχάτου, ο Πανελλήνιος Σύλλογος Θεματικού Φιλοτελισμού και Νεότητας, και ο Σύλλογος Φιλοτελιστών Ελλάδος.

Η “ΦΙΛΟΠΕΝ’ 94“ φιλοξενήθηκε στην Πνευματική Εστία Μοσχάτου και είχε την αιγίδα του Δημάρχου της πόλης του Μοσχάτου.

Έλαβαν μέρος 25 θεματικοί εκθέτες με ισάριθμα εκθέματα, στους οποίους δόθηκε αναμνηστική πλακέτα, καθώς η έκθεση δεν ήταν συναγωνιστική.

Την Οργανωτική Επιτροπή απετέλεσαν οι Κώστας Κορρές Πρόεδρος, Παύλος Παπαφραντζέσκος Αντιπρόεδρος, Αντώνης Στρατάκης Γραμματέας, Αλέκος Ιατρίδης Οικονομικός Διαχειριστής, Γιάννης Ζαβόλιας, Νίκος Κατσουνωτός και Ολιβερ Στανέλλος Μέλη.

Φιλοτελικό Σύμβουλο ήταν οι Νομικός

Καρδούλης και Γιώργος Καράτσαλης.

Χορηγοί της έκθεσης ήταν ο Δήμος Μοσχάτου, τα Ελληνικά Ταχυδρομεία, η ΕΛΑΪΣ Α.Ε. και η “ΒΙΝΥΛΙΟ” - Δ. Στρατάκης.

Το απόγευμα της 14ης Δεκεμβρίου 1994, ημέρας των εγκαινίων, χρησιμοποιήθηκε από τον ΕΛΤΑ στον εκθεσιακό χώρο ειδική αναμνηστική σφραγίδα, με την οποία

σφραγίστηκαν οι αναμνηστικοί φάκελοι.

Η οργάνωση της “ΦΙΛΟΠΕΝ’ 94” έγινε με πρωτοβουλία του Φιλοτελικού Ομίλου Νέων Πνευματικής Εστίας Μοσχάτου.

Εκδόθηκε σχετικό Πρόγραμμα – Κατάλογος.

4η ΕΚΘΕΣΗ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟΥ ΞΑΝΘΙΩΤΩΝ ΦΙΛΟΤΕΛΙΣΤΩΝ Ξάνθη, 25 Φεβ. - 5 Μαρ. 1995.

Οργανώθηκε από τη Φιλοτελική Εταιρεία Ξάνθης και ήταν ενταγμένη στα πλαίσια εορτασμού των “30 χρόνων Λαογραφικών Εορτών”.

Φιλοξενήθηκε στην αίθουσα της Λέσχης Αξιωματικών Ξάνθης και είχε την αιγίδα του Δ’ Σώματος Στρατού και των Ελληνικών Ταχυδρομείων.

Ανάμεσα στα εκθέματα, ενδιαφέρον προκάλεσαν φάκελοι, σφραγίδες και επιστολές από την Ανατολική και Δυτική Θράκη, προ του 1922.

Στα εγκαίνια της Έκθεσης που έγιναν από το Στρατηγό Διοικητή του Δ’ Σώματος Στρατού κ. Μανούσο Παραγιουδάκη, παραβρέθηκαν τοπικοί πολιτικοί άνδρες, ο Δήμαρχος Ξάνθης, ο Διοικητής της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας, οι Διευθυντές Α’ και Β’ βαθμίδας εκπαίδευσης Ξάνθης, ο Δ/ντής του ΕΛΤΑ, Ανώτατοι Στρατιωτικοί – Επιτελείς του Δ’ Σώματος Στρατού, μέλη της Φιλοτελικής Εταιρείας Ξάνθης με τις οικογένειές τους, αξιωματικοί, οπλίτες και φίλοι.

Την ημέρα των εγκαινίων λειτουργήσε προσωρινό Ταχυδρομείο, στο οποίο χρησιμοποιήθηκε ειδική αναμνηστική σφραγίδα, ενώ παράλληλα χρησιμοποιήθηκε και η στρατιωτική σφραγίδα του 902 Σ.Τ.Γ.

Κυκλοφόρησαν 250 αναμνηστικοί εικο-

νογραφημένοι φάκελοι.

1η ΕΚΘΕΣΗ ΘΕΜΑΤΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟΥ ΚΑΙ ΦΙΛΟΤΕΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ “ΑΓΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΉ ‘95“ Αγ. Παρασκευή Αττικής, 10-17 Μαΐου 1995.

Την πρωτοβουλία για την πραγματοποίηση της παραπάνω έκθεσης είχε ο Πανελλήνιος Σύλλογος Θεματικού Φιλοτελισμού και Νεότητας, με τη συμπράσταση του Πνευματικού Κέντρου Αγίας Παρασκευής, στο οποίο και φιλοξενήθηκε.

Την πρώτη ημέρα λειτουργίας της χρησιμοποιήθηκε από τον ΕΛΤΑ ειδική αναμνηστική σφραγίδα, με την οποία σφραγίστηκαν εικονογραφημένοι αναμνηστικοί φάκελοι.

Χάρη στις προσπάθειες της υπευθύνου του Πνευματικού Κέντρου κ. Όλγας Κακλαμάνου, υπήρξε μεγάλη προσέλευση. Συγκεκριμένα, μόνο στις 15 και 16 Μαΐου επισκέφθηκαν οργανωμένα την έκθεση 483 μαθητές σχολείων της ευρύτερης περιοχής.

Ο Δήμος Αγίας Παρασκευής, έχοντας εντάξει τον Φιλοτελισμό στο πολιτιστικό πρόγραμμα του Πνευματικού του Κέντρου, διέθεσε απλόχερα την ηθική και υλική υποστήριξή του, αναλαμβάνοντας όλες τις δαπάνες για την εκτύπωση αφίσας, ενημερωτικού φυλλαδίου, αναμνηστικών φακέλων και προσκλήσεων, μεταφορά και εγκατάσταση πλαισίων, κατασκευή ειδικών πλαισίων, κλπ.

Συμμετείχαν με 19 συλλογές γραμματοσήμων και 13 εκθέματα Φιλολογικής Φιλολογίας.

Σε ειδική τελετή, ο Δήμαρχος κ. Σταύρος Κωστής επέδωσε αναμνηστικές πλακέτες σε όλους τους εκθέτες. Την Οργανωτική Επιτροπή αποτέλεσαν οι Δημήτριος Χατζής Πρόεδρος, Πολέτα Πολίτη, Νίκος Παγώνης, Νομικός Καρδούλης, Γιώργος Καράτσαλης, Χρήστος Κορδάτος, Αλέκος Ιατρίδης, Όλιβερ Στανέλλος και Αίγλη Καράτσαλη.

(Συνεχίζεται)

Μεγάλες στιγμές της ιστορίας

Η ΝΑΥΜΑΧΙΑ ΤΟΥ ΛΕΠΑΝΤΟ

Όταν απαντηθήκανε
 οι δυο χοντρές αρμάδες
 βροντοκοπούν οι κανονιές
 γίνεται η μέρα νύχτα
 πλώρη με πλώρη σμίγουνε
 κατάρτι με κατάρτι
 λαμποκοπάνε τα λαμιά (σπαθιά)
 βροντάνε τα τρομπόνια
 ποδάρια χέρια και κορμιά
 γιομίζουν τα καράβια
 σκοτώθη κι ο Αλή Πασάς (ο ναύαρχος)
 το άξιο παλικάρι
 κι ο Ρήγας τη γαλεότα του (του Αλή)
 τη σέρνει από τη πρύμνη.

.....

Έτσι περιγράφει ένα δημοτικό τραγούδι της Πάργας την περίφημη ναυμαχία της Ναυπάκτου ή του Λεπάντο, όπως ονομαζόταν η Ναύπακτος από τους Δυτικούς. Πρόκειται για μία από τις σημαντικότερες ναυμαχίες της ιστορίας, που μόνο η ναυμαχία της Σαλαμίνας την ξεπερνά σε σημασία.

Οι πρώτες σκέψεις για μία αποφασιστική αναμέτρηση των χριστιανικών κρατών με τους Οθωμανούς είχαν από καιρό αρχίσει να καλλιεργούνται. Ήδη, από καιρό, η στάση των Οθωμανών έναντι των χριστιανικών κρατών ήταν ιταμή και προκλητική. Το ποτήρι ξεχείλισε όταν ο Σουλτάνος Σελήμ Β΄ κατέλαβε την ενετοκρατούμενη Κύπρο τον Αύγουστο του 1570 και οι Τούρκοι κατακτητές

προέβησαν σε ανελέητες σφαγές του πληθυσμού*.

Μπρός σε αυτή την κατάσταση, τα χριστιανικά κράτη άρχισαν να δημιουργούν συμμαχίες, με πρώτες αυτή μεταξύ Ισπανών και Ενετών, που απέβλεπαν στη διάλυση του οθωμανικού στόλου και την απελευθέρωση των κατεχομένων εδαφών. Ιδιαίτερο ρόλο έπαιξε και ο Πάπας Πίος ο Ε΄, ο οποίος πήρε την αρχική πρωτοβουλία και παρότρυνε αυτή την κίνηση, σαν ένα είδος νέας σταυροφορίας.

Τελικά, εκτός από την Ισπανία και Βενετία, τα κράτη που έστειλαν ναυτικές δυνάμεις γι' αυτό το σκοπό ήταν το Παπικό, η Γένουα, η Νεάπολη και η Σικελία. Ο ιδιαίτερα μεγάλος στόλος που συγκροτήθηκε αριθμούσε 285 πλοία, από τα οποία 6 ήταν Γαλεάσσες, 209 Γαλέρες και 70 Φρεγάτες. Σημαντική ήταν και η δύναμη πεζικού των 28.000 ανδρών που μεταφέρονταν από τα πλοία. Μεταξύ αυτών και 8.000 Έλληνες.

Οι στόλοι των κάθε επί μέρους κρατών είχαν κυβερνήτες-ναυάρχους από τη χώρα τους. Όμως το γενικό πρόσταγμα είχαν οι Ενετοί, ενώ, κατόπιν γενικής συμφωνίας, αρχιναύαρχος όλων των παραπάνω στόλων ορίστηκε ο αδελφός του Βασιλέως της Ισπανίας Δον Ιωάννης ο Αυστριακός. Εντούτοις, η ουσιαστική διακυβέρνηση των περισσότερων πλοίων ήταν στα χέρια των έμπειρων Ελλήνων ναυτικών.

Μετά τη συγκρότηση

Η Ναυμαχία του Λεπάντο
 (Ελεύθερη σύνθεση;)

του στόλου και τη συγκέντρωσή του στη Μεσσήνη της Σικελίας, αυτός απέπλευσε για να συναντήσει τον οθωμανικό, κάτι που συνέβη στον Κόλπο της Ναυπάκτου.

Ο Τουρκικός στόλος, έχοντας πληροφορηθεί τις κινήσεις των συμμάχων, περίμενε αυτή την αναμέτρηση. Ήταν συγκροτημένος από 273 πλοία, κυρίως αιγυπτιακά και αλγερινά. Τα 210 ήταν μεγέθους γαλέρας και 63 τύπου γαλιότας. Αρχιναύαρχος του οθωμανικού στόλου ήταν ο Καπουδάν πασάς Αλή Ζαζέ Μουεζίν.

Η ναυμαχία πραγματοποιήθηκε στις 7 Οκτωβρίου και ήταν μία από τις σφοδρότερες και αιματηρότερες της ιστορίας. Ο συμμαχικός στόλος παρατάχτηκε με τους Ενετούς αριστερά, τους Γενουάτες δεξιά και τους Ισπανούς στο κέντρο, ενώ πίσω τους είχε παραταχθεί εφεδρική δύναμη. Αντίθετα ο οθωμανικός στόλος, κωπήλατος στην πλειοψηφία του,

παρατάχθηκε σε μία γραμμή, με κέντρο τα πλοία του Καπουδάν Πασά, αριστερά τα αλγερινά πλοία και στα δεξιά τα αιγυπτιακά. Βασικός σκοπός των Οθωμανών ήταν η κύκλωση των χριστιανικών πλοίων. Όμως οι Ενετοί διέσπασαν την αιγυπτιακή γραμμή, γεγονός

Πάπας Πίος Ε' και Φίλιππος Β' της Ισπανίας: Πρωταγωνιστές του πολεμικού ξεσηκωμού των χριστιανών.

Ιταλική σφραγίδα με την ευκαιρία της επετείου της Ναυμαχίας της Ναυπάκτου και των ετήσιων εορταστικών εκδηλώσεων που έγιναν στην Ιταλία το 2009. Απεικονίζεται ο δούκας Onorato IV Caetani, από τους επικεφαλής του ιταλικού στόλου.

*Όταν οι 6.000 Ενετοί υπερασπιστές της Αμμοχώστου, μετά από πολύμηνη γενναία αντίσταση στην πολιορκία των Οθωμανών του Λαλά Καρά Μουσταφά Πασά (100.000 στρατός, 1.500 κανόνια και 150 πλοία) ζήτησαν να υπάρξει συμφωνία παράδοσης, στους όρους της προβλεπόταν να επιτραπεί η αποχώρηση στρατιωτικών και πολιτών και η μετάβασή τους στην Κρήτη.

Όμως οι Τούρκοι αθέτησαν τόσο τη συμφωνία, όσο και τους κανόνες του πολέμου. Με την εισοδό τους στην πόλη έσφαξαν, έκαψαν, κατέστρεψαν, βίασαν, βεβήλωσαν. Πάνω από 20.000 κάτοικοι της Λευκωσίας θανατώθηκαν και άλλοι συνελήφθησαν ως σκλάβοι.

Δραματικότερη όλων ήταν η τύχη του Marcantonio Bragadin (1523–1571), κυβερνήτη του νησιού. Τον συνέλαβαν, του έκοψαν τα δύο αυτιά και τη μύτη, τον έκλεισαν σε ένα κλουβί και τον άφησαν κάτω από τον αυγουσιάτι-

κο ήλιο για 12 ημέρες, με ελάχιστη τροφή και νερό. Στις 17 Αυγούστου 1571, όταν ήταν ήδη μισοπεθαμένος και γεμάτος εγκαύματα, τον κρέμασαν στο κατάρτι του πλοίου του και τον μαστίγωσαν περισσότερο από εκατό φορές. Μετά του φόρτωσαν ένα κοφίνι με πέτρες και τον περιέφεραν στους δρόμους της Αμμοχώστου, μέχρι να καταρρεύσει πλήρως. Τότε τον μετέφεραν στην κεντρική πλατεία, τον έδεσαν σε μία κολόνα και τον έγδαραν ζωντανό, αρχίζοντας από το κεφάλι. Ύστερα κομμάτισαν το σώμα του, μοίρασαν τα κομμάτια στα διάφορα στρατιωτικά τμήματα, γέμισαν το δέρμα του με άχυρο, το έραψαν, τον έντυσαν με τη στρατιωτική του στολή και το έστησαν στην πλάτη ενός βοδιού, περιφέροντάς το σε όλη την Αμμόχωστο. Τελικά, το μακάβριο τρόπαιο μαζί με τα κεφάλια των Ενετών αξιωματικών, τα κρέμασαν στο ιστίο μιας γαλέρας και τα μετέφεραν στην Κωνσταντινούπολη.

The Bank of Lesotho and the Map of The World (detail)
©1988 Lesotho (in Monogramme Period)

LESOTHO M1.50
Ανδρας επάνω σε άμαξα.
Λεπτομέρεια από πίνακα
με τίτλο *Ναυμαχία του
Λεπάντο*, άγνωστου
ζωγράφου.

που αποτέλεσε την αρχή της μεγάλης καταστροφής της. Στις απώλειες αυτής της μάχης περιλαμβάνονται και οι δύο ναύαρχοι, των Ενετών και των Αιγυπτίων.

Ταυτόχρονα, η μάχη στο κέντρο των παρατάξεων ήταν σφοδρότερη. Τα πλοία έφθασαν να πλευρίζουν το ένα το άλλο και οι μάχες γίνονταν σώμα με σώμα. Ακόμα και ο αρχιναύαρχος Καπουδάν Πασάς έχασε τη ζωή του, όταν οι δύο εχθρικές ναυαρχίδες έφθασαν πολύ κοντά και έβαλλαν με τα τηλεβόλα. Τελικά, οι Ισπανοί κατέλαβαν και τη ναυαρχίδα του.

Η ναυμαχία της Ναυπάκτου είχε θριαμβευτική κατάληξη για τους συμμάχους. Ο

*Ναυμαχία του Λεπάντο του Χουάν Λούνα (1887).
(Αίθουσα της Γερουσίας της Μαδρίτης).*

οθωμανικός στόλος έχασε 273 πλοία, άλλα από τα οποία καταστράφηκαν και άλλα αιχμαλωτίστηκαν. Μόνο 40 κατάφεραν να διαφύγουν. Οι απώλειες των Οθωμανών σε έμπυχο υλικό εξίσου μεγάλες: 30.000 νεκροί και 15.000 αιχμάλωτοι. Από αυτούς, οι 1500 ήταν Έλληνες που υπηρετούσαν στον οθωμανικό στόλο και απελευθερώθηκαν. Την καταστροφή ολοκλήρωσε μία

νυκτερινή καταιγίδα και θαλασσοταραχή που είχε σαν αποτέλεσμα να σωθεί μόνο η αλγερινή ναυαρχίδα.

Οι συμμαχικές απώλειες ήταν 15 βυθισμένα πλοία και 8.000 άνδρες.

Μεταξύ αυτών που έλαβαν μέρος στη Ναυμαχία της Ναυπάκτου ήταν και

ο μετέπειτα διάσημος Ισπανός συγγραφέας Μιγκέλ ντε Θερβάντες. Πολέμησε, άρρωστος με πυρετό, και πληγώθηκε τρεις φορές. Μία από τις σφαίρες του άφησε μόνιμη αναπηρία στο αριστερό χέρι. Στο έργο του "Ταξίδι στον Παρνασσό" περιγράφει τα γεγονότα, εκφράζει την υπερηφάνεια του για τη συμμετοχή του στη Ναυμαχία, και δίκαια την χαρακτηρίζει ως "ένα γεγονός που θα διαμόρφωνε την πορεία της ευρωπαϊκής Ιστορίας".

Η περίφημη και τόσο μεγάλης ιστορικής σημασίας αυτή ναυμαχία έδωσε έμπνευση σε πολλούς ζωγράφους, μερικοί από τους οποίους είναι ο Ιταλός Carroffo Tencalla (1623-1685) που την ζωγράφησε για την εκκλησία των Δομινικανών της Βιέννης, ο μεγάλος Paolo Veronese (1528-1588) (παλάτι των Δόγηδων της Βενετίας), ο επίσης Ιταλός της Αναγέννησης Andrea Vicentino (1542-1617), ο Juan Luna από τις Φιλιππίνες (1857-1897), και άλλοι.

Ο Θερβάντες έλαβε μέρος στην ιστορική ναυμαχία.

Παντελής Λεούσης

*Ναυμαχία του Λεπάντο του Αντρέα Βιντσεντίνο (1571).
(Μουσείο Γρίνουιτς του Λονδίνου)*

Αχ! Αυτό το πλάνο...

Πλάνο εκθέματος που εκτέθηκε στην διεθνή έκθεση ANTWERPIA 2010.

ΤΟ ΣΚΑΚΙ

1. Το σκάκι εμφανίζεται και φθάνει στη σημερινή μορφή του.

- 1.1 Το σκάκι εμφανίζεται και εξαπλώνεται.
- 1.2 Η σκακιέρα και τα πιόνια.
- 1.3 Οι κανόνες αποκτούν το σημερινό τους περιεχόμενο.

2. Από βασιλικό παιχνίδι γίνεται οργανωμένο παιχνίδι για τον καθένα.

- 2.1 Από "πασατέμπος" της αριστοκρατίας, άθλημα για όλους.
- 2.2 Το σκάκι παίζεται με πολλούς τρόπους.
- 2.3 Σήμερα το σκάκι διευθύνεται από οργανισμούς.

3. Ο συναγωνισμός στο σκάκι γίνεται σε τοπικό και διεθνές επίπεδο.

- 3.1 Από τα "όπεν" τοπικά τουρνουά στα διεθνή τουρνουά "γκραν μάστερ".
- 3.2 Τα επίσημα πρωταθλήματα παίζονται δε διαφορετικά επίπεδα.
- 3.3 Οι νέοι και οι ανάπηροι έχουν τα δικά τους πρωταθλήματα.

4. Η μονομαχία του σκακιού μεσουρανή στους αγώνες πρωταθλημάτων.

- 4.1 Τα πρώτα παιχνίδια παγκοσμίων πρωταθλημάτων δοκιμάστηκαν από προκλήσεις.
- 4.2 Η FIDE μονοπωλεί την οργάνωση των αγώνων παγκοσμίου πρωταθλήματος.
- 4.3 Η διαδρομή προς τον τίτλο παγκοσμίου πρωταθλητή της FIDE.
- 4.4 Κλασικά παιχνίδια παγκοσμίων πρωταθλημάτων της FIDE.
- 4.5 Τα παιχνίδια παγκοσμίων πρωταθλημάτων ρυθμίζονται από ανταγωνιστικούς οργανισμούς.
- 4.6 Η FIDE ξανακερδίζει το μονοπώλιο οργάνωσης των παγκοσμίων πρωταθλημάτων.

5. Ο κατάλογος των "Βασιλέων" και "Βασιλισσών" στους θρόνους του σκακιού.

- 5.1 Πινακοθήκη πορτρέτων παγκοσμίων πρωταθλητών.
- 5.2 Παλαιότεροι πρωταθλητές ανεπίσημων πρωταθλημάτων.
- 5.3 Οι πρώτοι 13 επίσημοι "Βασιλείς".
- 5.4 Η ζωή ενός "βασιλιά": Καπαμπλάνκα.
- 5.5 Διεκδικητές που δεν έγιναν ποτέ βασιλείς.
- 5.6 "Βασίλισσες" στους γυναικείους θρόνους σκακιού.

6. Ομαδικά παιχνίδια: Ένας άλλος τύπος σκακιστικής μονομαχίας.

- 6.1 Τα ομαδικά παιχνίδια παίζονται μεταξύ συλλόγων ή εθνικών ομάδων.
- 6.2 Το ισχυρότερο κράτος στο σκάκι αναδεικνύεται στις Ολυμπιάδες.

Μεγάλο χριστιανικά προσκυνήματα

Η ΠΑΝΑΓΙΑ ΤΗΣ ΛΟΥΡΔΗΣ

Η Μπερναρντέτ Σουμπιρού ήταν η μεγαλύτερη από τα εννέα παιδιά μιας φτωχής οικογένειας χωρικών της Λούρδης, μιας ορεινής κωμόπολης 4.000 χιλιάδων κατοίκων, στα Άνω Πυρηναία. Πέντε από τα αδέρφια της πέθαναν σε πολύ μικρή ηλικία.

Στα 14 χρόνια της είχε γνωρίσει την πείνα, την αρρώστια, τις κακουχίες. Το 1856 την χτύπησε η χολέρα, από την οποία η είχε πληγεί ολόκληρη

Στις 11 Φεβρουαρίου 1858 πήγε και πάλι να μαζέψει ξύλα με τις αδελφές της. Μάζευαν ξύλα και τα πουλούσαν για να αγοράσουν ψωμί. Καθώς έβγαζε τα παπούτσια της για να περάσει το ποτάμι, κοντά στο Σπήλαιο Μασαμπιέλ, ένοιωσε να την διαπερνά ένα δυνατό ρεύμα αέρα. Ξαφνιάστηκε όμως, παρατηρώντας ότι, παρά τον αέρα, δέντρα και θάμνοι έμειναν ασάλευτα. Ταυτόχρονα, από τη

Η κωμόπολη της Λούρδης.

Η Μπερναρντέτ Σουμπιρού. Δεξιά, όταν ακόμα έβασκε τα πρόβατα.

η Γαλλία. Γλύτωσε τη ζωή της, έμεινε όμως ασθματική και με εύθραυστη υγεία.

Ένα χρόνο μετά ο πατέρας της, μιλώντας το επάγγελμα, κατηγορήθηκε ότι έκλεψε δύο σακιά αλεύρι και κλείστηκε στη φυλακή, καθιστώντας ακόμα δυσκολότερη την επιβίωση της οικογένειας.

Έντονα θρησκευόμενη, τραβούσε την προσοχή εξαιτίας της γλυκύτητας του προσώπου της και μιας έντονης πνευματικότητας που διέθετε, παρά το γεγονός ότι ήταν σχεδόν αγράμματη.

στηλιά φάνηκε ένα φως και ξεπρόβαλε ένα νεαρό κορίτσι. Ήταν ντυμένο στα ολόλευκα, εκτός από μία μπλε ζώνη που της τύλιγε τη μέση και δύο χρυσοκίτρινα τριαντάφυλλα, ένα σε κάθε πόδι, που είχαν το ίδιο χρώμα με το κομπολόι των προσευχών της.

Η Μπερναρντέτ θέλησε να κρατήσει μυστικό το γεγονός, όμως μία από τις αδελφές της το φανέρωσε στη μητέρα της. Έγινε κουβέντα στην οικογένεια, και οι γονείς την επέπληξαν, θεωρώντας ότι επρόκειτο

Το σπήλαιο της Λούρδης.

Το σπήλαιο της Λούρδης προτού εμφανιστεί η Παναγία. Δεξιά, όπως είναι σήμερα, με την Αγία Τράπεζα και το άγαλμα της Παναγίας.

Ο μεγαλοπρεπής ναός της Λούρδης. Αρχικά κτίστηκε παρεκκλήσι, με προτροπή της Παναγίας.

για παιδικές φαντασιώσεις.

Τρεις ημέρες αργότερα, η Μπερναρντέτ επέστρεψε στη σπηλιά με δύο συνομήλικές της. Είχε φέρει μαζί της αγιασμένο νερό για να διαπιστώσει αν το κορίτσι του οράματος θα αντιδρούσε θετικά. Πράγματι, μόλις έριξε στη σπηλιά το αγίασμα, το λευκοφορεμένο κορίτσι εμφανίστηκε και πάλι και έκλινε το κεφάλι με ευγνωμοσύνη. Μετά από αυτό η Μπερναρντέτ έπεσε σε έκσταση, που διατηρήθηκε ακόμα και όταν επέστρεψαν στο χωριό.

Στις 18 Φεβρουαρίου η Μπερναρντέτ είδε νέο όραμα. Ήταν η ίδια η Παναγία, η οποία της ζήτησε να πάει στη σπηλιά και να μείνει εκεί για δύο εβδομάδες. Αμέσως μετά της είπε: *“Υπόσχομαι να σε κάνω ευτυχισμένη, όχι σε αυτόν τον κόσμο αλλά στον επόμενο”*.

Μια άλλη φορά, η Παναγία ζήτησε από την Μπερναρντέτ την ανέγερση ναού πάνω από το σπήλαιο, κάτι που δεν άργησε να ξεκινήσει με τη βοήθεια των πιστών. Στην αρχή

κτίστηκε ένα μικρό εκκλησάκι και, προοδευτικά, έφτασε στο να γίνει ο γνωστός μεγαλοπρεπής ναός της Παναγίας της Λούρδης.

Στο μεταξύ η Μπερναρντέτ άρχισε να ανακαλύπτει ότι έχει και υπερφυσικές ιδιότητες. Την ημέρα του Πάσχα, ο γιατρός που την παρακολουθούσε παρατήρησε ότι μπορούσε να κρατά τη φλόγα ενός κεριού χωρίς να καίγεται.

Όλα αυτά τα συμβάντα διαδόθηκαν γρήγορα. Η κοινωνία της Λούρδης διχάστηκε. Άλλοι θεώρησαν ότι βρίσκονταν εμπρός σε θαυμαστά γεγονότα και άλλοι ότι επρόκειτο για ύποπτες, σκόπιμα παραπλανητικές κινήσεις. Αρκετές φορές επενέβη και η αστυνομία, καλώντας την Μπερναρντέτ να δώσει εξηγήσεις. Προτάθηκε μάλιστα να την υποβάλουν σε ιατρική

εξέταση, θεωρώντας ότι ίσως χρειάζεται να εισαχθεί σε άσυλο ψυχοπαθών. Ταυτόχρονα της ασκήθηκε πίεση για να σταματήσει τις επισκέψεις στη σπηλιά. Όμως αυτή

Πάπας Πίος ΙΑ', ο Mgr. Laurence, ο Επίσκοπος της περιοχής αββάς Peyrmaire και η Μπερναρντέτ.

α. Ο Λουί Μπουριέτ. Βρήκε το χαμένο φως του ενός ματιού του, μετά από θαύμα της Λούρδης.
β. Πάπας Πίος Ι' και η τεράστια σύγχρονη Βασιλική της Λούρδης που φέρει το όνομά του.
γ. Δεξιά, από την τελετή αγιοποίησης της Μπερναρντέτ.

αφηγόταν πάντα με τον ίδιο τρόπο και με τις ίδιες λεπτομέρειες τα συμβάντα, και απαντούσε στις ερωτήσεις χωρίς να πέφτει σε αντιφάσεις, πράγμα που δεν έδινε δικαίωμα στους ανακριτές της να της καταμαρτυρήσουν δόλο. Πολύ περισσότερο που δεν διαπιστώθηκε οποιαδήποτε επιδίωξη για προσωπικό οικονομικό όφελος.

Την ένατη φορά, από τις δεκαοκτώ συνολικά που η Μπερναρντέτ είδε το όραμα, η "λευκοντυμένη κυρία" της ζήτησε να πει νερό από την πηγή, χωρίς όμως να υπάρχει καμία πηγή στην περιοχή. Η Μπερναρντέτ βρήκε ένα σημείο όπου υπήρχε ένας λασπόλακκος, πήρε από αυτό το νερό και ήπιε, ενώ την παρακολουθούσε πλήθος πιστών και περιέργων. Την επομένη, από το σημείο αυτό άρχισε να αναβλύζει νερό που κάθε μέρα γινόταν και περισσότερο διαυγές και καθαρό.

Αυτό το νερό παραμένει μέχρι σήμερα πόλος έλξης για χιλιάδες προσκυνητές που

προσδοκούν μία θαυματουργική παρέμβαση της Παναγίας.

Το γεγονός με το νερό διαδόθηκε γρήγορα. Άρχισε να δίνεται σε ασθενείς όλων των ειδών, και πολλές θαυματουργικές ιάσεις αναφέρθηκαν. Επτά από αυτές επιβεβαιώθηκαν το 1860 από τον καθηγητή Βέρζ (Verges), χωρίς όμως περισσότερες ιατρικές εξηγήσεις.

Τα πρώτα άτομα στα οποία παρατηρήθηκε "επιβεβαιωμένο θαύμα" ήταν μία γυναίκα, το δεξί χέρι της οποίας ήταν παραμορφωμένο συνεπεία ατυχήματος και ένας εργάτης λατομείου που έχασε το φως του ενός ματιού του σε εργατικό ατύχημα. Και των δύο η υγεία αποκαταστάθηκε πλήρως, με την επέμβαση της Παναγίας.

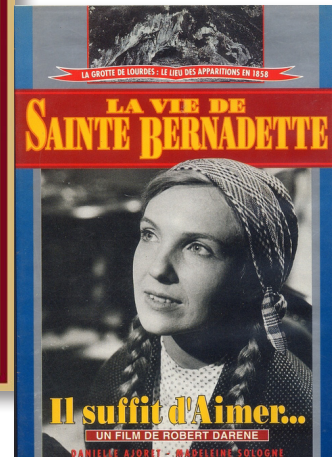
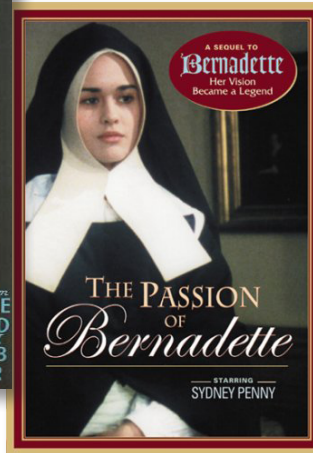
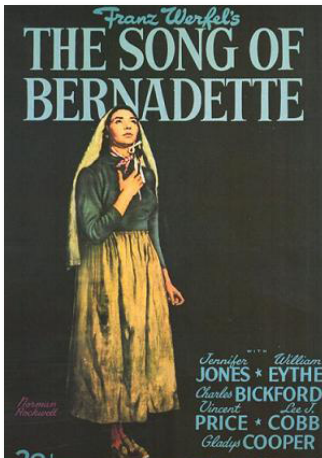
Αναφέρεται βέβαια ότι πολλά από τα "θαύματα" στη Λούρδη αποδείχθηκαν βραχύχρονες βελτιώσεις, ή ακόμα και εξαπατήσεις, πράγμα που υποχρέωσε πολλά εκκλησιαστικά και κυβερνητικά στελέχη να επέμβουν. Η τότε κυβέρνηση διέταξε μάλιστα την περιφραγή της σπηλιάς και απείλησε με αυστηρές ποινές όσους θα παραβίαζαν

Δύο από τους πάπες που επισκέφτηκαν τη Λούρδη: Πίος ΙΒ' και Πίος 9. Στη μέση το άγαλμα της Παναγίας.

Το άφθαρτό λείψανο της Μπερναρντέτ στη διάφανη σαρκοφάγο του.

Αφίσες τριών από τις ταινίες που γυρίστηκαν με τη ζωή της Μπερναρντέτ και το θαύμα της Λούρδης.

την περιφραξη.

Με όλα αυτά, το θέμα της Λούρδης έγινε εθνικό ζήτημα στη Γαλλία, μέχρι που ο αυτοκράτορας Ναπολέων Γ', μπρος στις αντιδράσεις των πιστών, αποφάσισε την διάνοιξη και πάλι της σπηλιάς (4 Οκτωβρίου 1858), ενώ η εκκλησία φρόντισε να μείνει μακριά από τη διαμάχη.

Στο μεταξύ, η αναταραχή μεταξύ αυτών που αμφισβητούσαν τα "θαύματα" της Λούρδης μεγάλωνε, κάτι που υποχρέωσε την Εκκλησία να ορίσει ανακριτική επιτροπή (17 Νοεμβρίου 1858). Το τελικό συμπέρασμα της επιτροπής δόθηκε στις 18 Ιανουαρίου 1860, δια στόματος του τοπικού Επισκόπου Αβά Peyramale: "Κρίναμε ότι η Παρθένος Μαρία, Μητέρα του Θεού, εμφανίστηκε πράγματι στη Μπερναρντέτ στις 11 Φεβρουαρίου 1858".

Κατόπιν τούτου, η Λούρδη καθιερώθηκε ως ιερός τόπος. Μαζί με την Φατίμα της Πορτογαλίας και του Αγίου Ιακώβου της Κομποστέλας, αποτελούν τα δύο μεγαλύτερα προσκυνήματα του καθολικισμού, με 4 έως 6 εκατομμύρια προσκυνητές το χρόνο.

Ασφαλώς και δεν είναι η πλειονότητα των Καθολικών που πιστεύουν στην αλήθεια των εμφανίσεων της Παναγίας στη Λούρδη.

Εντούτοις, όλοι οι πρόσφατοι Πάπες επισκέφτηκαν το προσκυνήμα της, από τους Βενέδικτο ΙΕ' και Πίο ΙΑ', μέχρι και τους Ιωάννη Παύλο Β' και Βενέδικτο ΙΣΤ'. Ο τελευταίος πήγε στη Λούρδη στις 15 Σεπτεμβρίου 2008, για να τιμήσει την επέτειο των 150 χρόνων από τις εμφανίσεις (1858-2008).

Η Μπερναρντέτ πέθανε το 1879. Μετά το θάνατό της, το σώμα της παραμένει άφθαρτο. Στις 8 Δεκεμβρίου 1933, η Καθολική Εκκλησία την ανακήρυξε Αγία. Η μνήμη της εορτάζεται στις 16 Απριλίου.

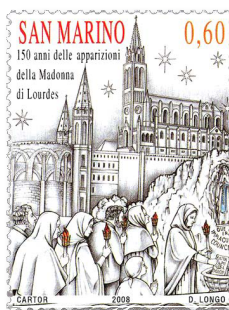
Η ζωή της έγινε μυθιστόρημα από τον Franz Werfel με τίτλο *Το Τραγούδι της Μπερναρντέτ*. Το 1943 το βιβλίο του Werfel έγινε ταινία με τον ίδιο τίτλο, με πρωταγωνιστές την Τζένιφερ Τζονς ως Μπερναρντέτ και τη Λίντα Νάρνελ ως Παναγία. Για το ρόλο αυτό η Τζονς κέρδισε το Όσκαρ καλύτερης ερμηνείας.

Μία δεύτερη ταινία, γαλλική αυτή τη φορά, γυρίστηκε το 1961 με τίτλο *Αρκεί να αγαπά κανείς* (Il suffit d'aimer) ενώ πιο πρόσφατα είχαμε τις ταινίες *Μπερναρντέτ* (1988) και *Το πάθος της Μπερναρντέτ* (1989).

Παντελής Λεούσης

Η Μπερναρντέτ σε μοναχικό σχήμα.

Έκδοση του Σαν Μαρίνο για τα τα 150 χρόνια από την εμφάνιση της Παναγίας στη Λούρδη.

Ανοικτή επιστολή...

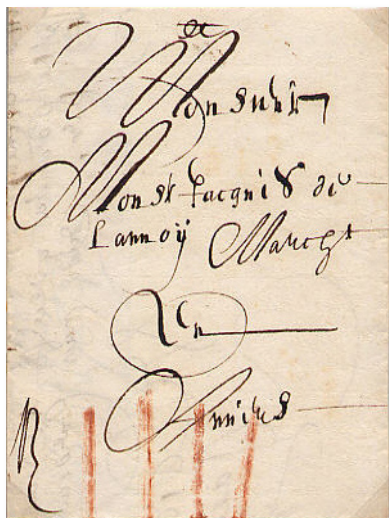
...προς νέους θεματικούς

Η "Ανοικτή Επιστολή" είναι μία μόνιμη στήλη του περιοδικού μας, στην οποία παρουσιάζονται όλες οι χρήσιμες πληροφορίες για τον καταρτισμό μιας θεματικής συλλογής που φιλοδοξεί να εκτεθεί σε μία επίσημη εθνική έκθεση ή έκθεση FIP-FEPA, από την επιλογή του θέματος, του χαρτιού και του φιλοτελικού υλικού, μέχρι και την καλύτερη αισθητική της παρουσίαση.

Προ-φιλοτελικό υλικό

Προ-φιλοτελικό υλικό είναι η αλληλογραφία που διακινήθηκε πριν από την έκδοση και χρήση των πρώτων γραμματοσήμων. Διακρίνεται

Επιστολή της 12.07.1674 από Οσάνδη σε Αμβέρσα, με χειρόγραφη ένδειξη του οφειλόμενου τέλους (4 Brabant sols). Αρα μη αξιοποιήσιμη θεματικά.

σε δύο κατηγορίες: στις επιστολές των πολύ μακρινών χρόνων, όταν δεν υπήρχαν ακόμα ταχυδρομικά σύμβολα ή άλλες ενδείξεις, και στα προ-φιλοτελικά που φέρουν ταχυδρομικές σφραγίδες, χειρόγραφες ενδείξεις του ταχυδρόμου κλπ. Αυτά τα δεύτερα έχουν συνήθως μεγαλύτερη θεματική σημασία.

Τη νεότερη προ-φιλοτελική αλληλογραφία

της δεύτερης κατηγορίας αρχίζουμε να συναντάμε από τα τέλη του 1700, ενώ η διάρκεια ύπαρξής της ποικίλλει από χώρα σε χώρα, εξαρτώμενη από τον χρόνο που η κάθε μία εισήγαγε την χρήση των αυτοκόλλητων γραμματοσήμων. Π.χ., στην Αγγλία απαντάται μέχρι τις 5 Μαΐου 1840, ενώ στην Ελλάδα μέχρι και τις 30 Σεπτεμβρίου 1861.

Οι πολύ παλιές προ-φιλοτελικές επιστολές θα μπορούσαν να έχουν ενδιαφέρον για τις

Πριν τα χρόνια της επείγουσας αλληλογραφίας (express), Σουηδοί και Φιλανδοί χρησιμοποιούσαν φτερά που κολλούσαν φτερά επάνω στη βασιλική βούλα. Αυτό σήμαινε ότι η επιστολή έπρεπε να διακινήθει επείγοντως. Η εικονιζόμενη επιστολή βρίσκεται στην προμετωπίδα της συλλογής με τίτλο *Ζώα υποκείμενα στον άνθρωπο του Δανού Leif W. Rasmussen* (Χρυσό + Prix στην ANTWERPIA 2010).

Ατελής επιστολή (ex-officio) με αποστολέα τον Αυστριακό στρατάρχη Graf Radetzky von Radetz προς τον διοικητή του 1ου Σώματος Στρατού, στο Valeggio της Ιταλίας, θέατρο πολεμικών επιχειρήσεων κατά τον Αυστρο-Ιταλικό πόλεμο του 1849.

Έκτυπη κρατική σφραγίδα σε βουλοκέρι με τον αυστριακό αετό. Σφραγίζει την επιστολή Radetzky στο πίσω μέρος της.

κευση των ταχυδρομικών υπηρεσιών, κάνουν την εμφάνισή τους σφραγίδες και ταχυδρομικά σήμαντρα, συνοδευόμενα από χειρόγραφες εγγραφές. Εφόσον σχετίζονται με το θέμα, μπορούν να χρησιμοποιηθούν, ιδιαίτερα αν η πληροφορία που μας ενδιαφέρει τεκμηριώνεται με περισσότερα στοιχεία από αυτά που περιλαμβάνονται στο φάκελο, όπως η ημερομηνία, ο παραλήπτης ή και το κείμενο.

Ιδιαίτερα δημοφιλείς μεταξύ των θεματικών είναι και οι διοικητικές σφραγίδες και τα σήμαντρα πολιτικών ή θρησκευτικών οργανισμών που διακινήθηκαν υπηρεσιακά ατελώς. Πρόκειται για σφραγίδες που, μέσα σε πλαίσια διαφόρων τύπων, αποτυπώνουν το όνομα του

συλλογές μας αν δύο στοιχεία τους είναι σχετικά με το θέμα μας: ο αποστολέας κατά πρώτο λόγο, που αναγνωρίζεται από την υπογραφή ή το σιγίλιο (βούλα, σφραγιδόλιθο), στοιχεία που συνήθως αποδεικνύουν απόδειξη αποστολής της επιστολής, και ο παραλήπτης. Με αυτά τα στοιχεία μπορούμε να τεκμηριώσουμε μία ιστορική προσωπικότητα, όπως μονάρχες, ευγενείς, επισκόπους και άλλους θρησκευτικούς αξιωματούχους, κλπ.

Ακολουθούν οι λιγότερο παλιές επιστολές που αναφέρονται στην περίοδο κατά την οποία υπάρχουν κανονικές ταχυδρομικές υπηρεσίες, και στις οποίες τα ταχυδρομικά σύμβολα είναι γραμμένα με το χέρι. Τέτοια μπορεί να είναι "έφιππος ταχυδρόμος", "πετώντας" κλπ. Παρά την αναμφισβήτητη γοητεία αυτών των επιστολών, είναι αλήθεια ότι η θεματική συνεισφορά τους είναι μηδαμινή. Αν όμως καλύπτει μία πληροφορία του θέματός μας, είναι φανερό ότι η αίγλη που θα προσδώσει στη συλλογή μας θα είναι μεγάλη.

Η δεύτερη προ-φιλοτελική περίοδος είναι διαφορετική. Με την οργάνωση και την γενί-

Υπηρεσιακή ατελής επιστολή με αετό και στέμμα, από το Κολλέγιο των Δικηγόρων του Ρέτζιο της Ιταλίας (19.09.1855). Φέρει εγχαράξεις με ξυράφι, προφανώς διότι απολυμάνθηκε.

οργανισμού ή του ιδρύματος που τις χρησιμοποίησε, με εικονογραφήσεις που συχνά έχουν θρησκευτικό περιεχόμενο, όπως σύμβολα του Χριστού, της Παναγίας, σταυρούς και διάφορους αγίους, αλλά και ζώα, φυτά, στέμματα

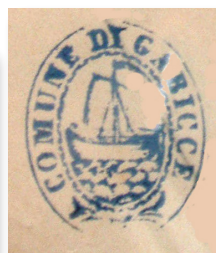
Ατελείς επιστολές με διοικητικές σφραγίδες.

Ατελής επιστολή με σφραγίδα "πεταλούδα".

και πολλά άλλα απροσδόκητα. Παρά την ομορφιά πολλών από αυτά και την "ψυχολογική πίεση" που μπορεί να μας ασκούν για να τα χρησιμοποιήσουμε, πρέπει να είμαστε προσεκτικοί.

Τέσσερες αξιοποιήσιμες θεματικά σφραγίδες δημοτικών αρχών ιταλικών πόλεων με δικαίωμα ατέλειας (Καμπάνα, αετός, στέμμα, πύργος, καμπάνα, λουλούδια, αλιευτικό σκάφος).

Είναι κατάλληλα μόνο όταν είμαστε βέβαιοι ότι πρόκειται για σφραγίδες οργανισμών που όντως είχαν δικαίωμα ταχυδρομικής ατέλειας, αλλά και ότι η ατέλεια ίσχυε κατά της περιόδου της διακίνησης της επιστολής.

Εξυπακούεται ότι οι σφραγίδες πρέπει να βρίσκονται επάνω σε επιστολές που ταξιδεύουν μέσω επίσημων ταχυδρομείων και όχι που έχουν διακινηθεί μέσω ιδιωτών ή άλλων ιδιωτικών μέσων.

Οι υπηρεσίες που έχουν δικαίωμα ταχυδρομικής ατέλειας υπόκειντο σε επιμελείς ειδικούς ελέγχους από της διάφορες ταχυδρομικές διοικήσεις. Αποστολή και υποχρέωση του προϊσταμένου κάθε ταχυδρομείου, όταν του παραδινόταν μία επιστολή για διαβίβαση, ήταν να ελέγξει στον σχετικό κατάλογο που διέθετε αν το όνομα του αποστολέα περιλαμβάνεται, ή τουλάχιστον αν στην επιστολή υπήρχε η ένδειξη "ex officio", "d'uff." ή "d'ufficio" (υπηρεσιακή), ακολουθούμενη συχνά από έναν αριθμό. Αν ο ελεγκτής επιβεβαίωνε το δικαίωμα ατέλειας, τότε μόνο έβαζε το σήμαντρο αποστολής και η επιστολή

έφευγε. Σε διαφορετική περίπτωση, πρόσθετε στην πρόσοψη την χειρόγραφη ένδειξη του χρωστούμενου τέλους.

Ίδού λοιπόν ένα τρόπος για να βεβαιωθείτε αν μία από αυτές τις διοικητικές σφραγίδες έχει δικαίωμα ατέλειας και, κατά συνέπεια, μπορεί να εκτεθεί στη συλλογή μας. Αν υπάρχει η ένδειξη του ταχυδρομικού τέλους, αυτό σημαίνει ότι ο αποστολέας δεν είχε δικαίωμα ατελούς αποστολής, τουλάχιστον εκείνη την περίοδο, και η όμορφη σφραγίδα επάνω στο φάκελο είναι απλά η δική του προσωπική σφραγίδα, η οποία δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την υποστήριξη θεματικής πληροφορίας.

Εάν δεν υπάρχει ένδειξη του τέλους και είναι παρούσα η ταχυδρομική σφραγίδα, τότε πρόκειται ασφαλώς για ατελή επιστολή. Υπάρχουν βέβαια και περιπτώ-

σεις που ενώ λείπει η ταχυδρομική σφραγίδα, η επιστολή είναι ατελής. Σε αυτή την περίπτωση πρέπει να είμαστε προσεκτικοί, ιδιαίτερα αν αποστολέας και παραλήπτης είναι από την ίδια πόλη, και μάλιστα αν η πόλη ήταν μικρή. Η επιστολή μπορεί να έχει διακινηθεί από ιδιώτη και όχι από το ταχυδρομείο, οπότε είναι ακατάλληλη για φιλοτελική χρήση.

Επιστολή από το αλιευτικό κέντρο Castro Udriades της Ισπανίας (5.06.1847) προς Λονδίνο (13.07.1847) με σφραγίδα "ψάρι".

Άλλος ένας ατεός (ανέκαθεν ιδιαίτερα δημοφιλές σύμβολο), σε ατελή προ-φιλοτελική επιστολή.

Εικονογραφημένη προ-γραμματοσημική επιστολή με σφραγίδα ακατάλληλη για θεματική χρήση. Το χειρόγραφο «3» σημαίνει ότι δεν ήταν ατελής.

Είναι φανερό πως στη θέα μιας εικονογραφημένης προφιλοτελικής σφραγίδας πρέπει να χαλιναγωγήσουμε τον ενθουσιασμό μας και να παρατηρήσουμε με προσοχή την επιστολή επάνω στην οποία βρίσκεται, μαζί με τα υπόλοιπα στοιχεία της, ώστε να είμαστε βέβαιοι ότι η παρουσία της στη συλλογή μας θα ωφελήσει.

Είναι επίσης φανερό πως αν ο φάκελος είναι γραμματοσημασμένος, η σφραγίδα δεν μπορεί να έχει σχέση με ταχυδρομική ατέλεια, και, κατά συνέπεια, δεν δικαιούμεθα να τον χρησιμοποιήσουμε.

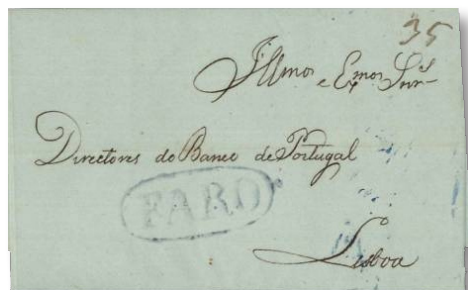
Στην Ελλάδα δεν υπάρχουν εικονογραφημένες διοικητικές ή άλλες προ-φιλοτελικές σφραγίδες που να δίνουν δικαίωμα σε ατελή διακίνηση επιστολών. Επομένως, αν θελήσουμε να ανεβάσουμε την αίγλη της συλλογής μας με ένα προ-φιλοτελικό κομμάτι με εικονογραφημένη σφραγίδα που ταιριάζει στο θέμα μας, πρέπει να το αναζητήσουμε σε ξένο υλικό, κυρίως ιταλικό και ισπανικό, όπου συναντιέται ευκολότερα. Ένα μεθοδικό «σερφάρισμα» στο ebay ή στους ...καταλόγους των δημοπρασιών σίγουρα θα δώσει αποτέλεσμα. Είναι βέβαιο ότι

δεν είναι εύκολο υλικό και συχνά είναι αρκετά ακριβό. Χρειάζεται υπομονή και επίμονη αναζήτηση. Όμως παρόμοια κομμάτια συναντώνται συνήθως σε συλλογές επιπέδου Μεγάλου Επίχρυσου και άνω, η δε συμβολή τους σε παρόμοιου ύψους βραβεύσεις είναι σημαντική. Επομένως, αξίζει τον κόπο!

Προτού κλείσει το παρόν άρθρο, είμαι υποχρεωμένος να αναφέρω ότι υπάρχουν πολλοί και σοβαροί θεματικοί που επιμένουν στην άρση της απαγόρευσης της χρήσης προ-φιλοτελικών επιστολών που δεν είναι ατελείς. Είναι τόσο δυσεύρετες και τόσο εντυπωσιακές, έστω και με τέλος που καταβλήθηκε, ώστε είναι κρίμα να εξαιρούνται.

Πάντως, το κύρος όλου αυτού του υλικού είναι τόσο μεγάλο, ώστε κανενός κριτή η καρδιά δεν θα πήγαινε να κρίνει αρνητικά ένα τέτοιο κομμάτι, είτε ταχυδρομήθηκε ατελώς, είτε όχι.

Παντελής Λεούσης

Προ-φιλοτελική επιστολή Πορτογαλίας με σφραγίδα «ΦΑΡΟ».

Ίσως μοναδική επιστολή με χειρόγραφο τη λέξη «χάρης» (ατελής) σε «οβάλ» σφραγίδα του Γεν. Ταχυδρομείου (συλλογή Γ. Κότση). Η σφραγίδα ARMÉE DE MORÉE μπορεί να υποστηρίξει ιστορικά ή γεωγραφικά θέματα.

Το όνειρο της διάνοιξης ενός υδάτινου πελάσματος που θα ένωνε τον Ατλαντικό με τον Ειρηνικό Ωκεανό ήταν πολύ παλιό. Ιδεώδες σημείο ήταν ο Παναμάς. Εκεί βρισκόταν το πιο στενό κομμάτι γης ανάμεσα στους δύο ωκεανούς.

Οι ακτές του Παναμά, όπως το Μεξικό, το Περού, η Ονδούρα και η Τζαμάικα, τα χρόνια εκείνα ήταν προσαρτημένοι στο στέμμα της Ισπανίας. Τις είχε ανακαλύψει ο Χριστόφορος Κολόμβος (1) το 1502, κατά τη διάρκεια της τέταρτης αποστολής του προς την Κεντρική Αμερική, προσπαθώντας να βρει κοντινότερο δρόμο προς τις Ινδίες. Το ταξίδι αυτό είχε διαρκέσει 2,5 χρόνια (από 9.5.1502 έως 7.11.1504) και είχε χρηματοδοτηθεί από την τότε βασίλισσα της Ισπανίας Ισαβέλλα (2), την επονομαζόμενη Καθολική.

Πρώτος το είχε περιγράψει ο Ισπανός Μπαλμπόα (Vasco Núñez Balboa) (3) το 1502 όταν, ύστερα από ένα ταξίδι γεμάτο κινδύνους, κατέλαβε την περιοχή όπου βρίσκεται σήμερα η πόλη του Παναμά. Πυκνό, παρθένο δάσος, επιθέσεις των Ινδιάνων, άγνωστες ασθένειες της εποχής...

Αρχικά ο Παναμάς είχε περιληφθεί στην αντιβασιλεία του Περού, μετά ενσωματώθηκε στη Νέα Γρανάδα και, μετά τον διαχωρισμό του από την Ισπανία, το 1821, αποτέλεσε τμήμα της Μεγάλης Κολομβίας.

Ένας από τους πρώτους που είχε την ιδέα και κατάρτισε ένα ευρύ πλάνο για τη σύνδεση

των δύο ωκεανών ήταν ο Κάρολος Κουϊντος (1500-1558) (4), το 1534. Οι Φλαμανδοί μηχανικοί του τον είχαν διαβεβαιώσει πως με το σκάψιμο ενός καναλιού στον Παναμά, ο δρόμος

προς τα πλούσια κοιτάσματα χρυσού και αργύρου του Περού θα ήταν πολύ πιο σύντομος, σε σχέση με τα 8.000 μίλια που έπρεπε να κάνουν τα πλοία για τον περίπλοο του Κέιπ Χορν.

Όμως το

μεγαλεπήβολο σχέδιο του Καρόλου δεν υλοποιήθηκε ποτέ εξαιτίας διάφορων γεγονότων που μεσολάβησαν, αλλά και των τεράστιων δυσκολιών που έπρεπε να αντιμετωπιστούν. Πολλές περιοχές βρισκόταν μέσα σε παρθένα δάση, ο κίτρινος πυρετός θέριζε, υπήρχαν οι επιθέσεις των Ινδιάνων, η διαφορά της παλίρροιας μεταξύ των δύο ωκεανών... Τελικά, ο γιός του Καρόλου, ο Φίλιππος Β' (1527-1598) που τον διαδέχτηκε, απαγόρευσε ρητά την διάνοιξη του καναλιού "επί ποινή θανάτου", διότι "οι άνθρωποι δεν μπορούν να χωρίσουν αυτό που ο Θεός ένωσε".

Το 1852, ύστερα από πολλές διαπραγματεύσεις μεταξύ Κολομβίας και ΗΠΑ, αποφασίστηκε η διάνοιξη της σιδηροδρομικής γραμμής που θα διέσχιζε τον Ισθμό. Το έργο ολοκληρώθηκε το 1859, αφού στοίχισε πολλές απογοητεύσεις, κόπους και έξοδα. Όμως είχε σαν

παράπλευρη συνέπεια την αναπτέρωση του ενδιαφέροντος για τη διάνοιξη του καναλιού.

1. Ο Χριστόφορος Κολομβος και η (2) βασίλισσα Ισαβέλλα η Καθολική που χρηματοδότησε το 4ο ταξίδι του.

3. Μπαλμπόα. Κατέκτησε και περιέγραψε πρώτος τις ακτές του Παναμά.

4. Κάρολος Ε'.

Το 1876 οι Γάλλοι διάλεξαν και αυτοί τον ισθμό του Παναμά σαν το ιδανικό μέρος για τη διάνοιξη της Διώρυγας. Μετά τις σχετικές συμφωνίες, ίδρυσαν τη Διεθνή Εταιρεία της Ωκεάνιας Διώρυγας, και εξουσιοδότησαν τη γαλλική εταιρεία "Λεσσέψ" που είχε ιδρύσει ο Φερδινάνδος Λεσσέψ (5) να αρχίσει τις εργασίες. Το Γενάρη του 1880 δόθηκε το πρώτο συμβολικό κτύπημα της σκαπάνης από την πλευρά του Ειρηνικού. Όμως στην πραγματικότητα τα έργα άρχισαν το 1884, όταν 17.000 εργάτες που προέρχονταν κυρίως από την περιοχή της Καραϊβικής, ρίχτηκαν στη δουλειά.

Ωστόσο, το μεγαλεπήβολο έργο δεν έμελλε να προχωρήσει. Οι τροπικοί πυρετοί αποδεκάτιζαν τους εργάτες. Η κακή διαχείριση, η κλοπή και η διαφθορά οργίαζαν. Το πολιτικό σκάνδαλο διαφθοράς που δημιουργήθηκε τάραξε τη γαλλική κοινωνία της εποχής.

Η προσπάθεια τερματίστηκε άδοξα το 1888, με την πτώχευση της εταιρείας και με χιλιάδες μικροαποταμιευτές που είχαν αγοράσει μετοχές να χάνουν τα λεφτά τους. Οι Γάλλοι εγκατέλειψαν το σχέδιο, αφήνοντας πίσω τους σκουριασμένα μηχανήματα και τάφους πολλών χιλιάδων εργατών.

Στο μεταξύ, η αμερικανική κυβέρνηση, διαβλέποντας τη μεγάλη σημασία του έργου,

5. Φερ. Λεσσέψ.

είχε πάρει την απόφαση να αναλάβει αυτή την προσπάθεια. Στις 22 Ιανουαρίου του 1903 ο πρόεδρος Θεόδωρος Ρούζβελτ (6) πήρε μετά από συμφωνία με την Κολομβία μια λωρίδα του ισθμού, πλάτους δέκα μιλίων με ενοίκιο για 100 χρόνια (αυτό που ονομάστηκε "Ζώνη της Διώρυγας"). Η Συνθήκη ήταν εντελώς επιζημία για την Κολομβία, γι' αυτό και η Γερουσία αρνήθηκε να την επικυρώσει. Τότε, οι ΗΠΑ έστειλαν στον

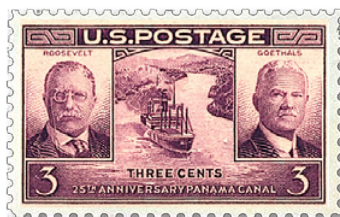
Παναμά στρατό και πλοία και στις 4 Νοεμβρίου 1903 εγκατέστησαν μια παναμαϊκή κυβέρνηση από φιλοαμερικανικά στοιχεία, η οποία, αφού διακήρυξε την ανεξαρτησία της χώρας από την Κολομβία, παραχώρησε στις ΗΠΑ αυτό που η κολομβιανή Γερουσία είχε αρνηθεί. Έτσι δημιουργήθηκε η Δημοκρατία του Παναμά.

Οι ΗΠΑ, αφού εξαγόρασαν τα γαλλικά δικαιώματα, ανέθεσαν στον αρχίατρο Ουίλιαμ Κρόουφορντ Γκόργκας να καθαρίσει την περιοχή και να την απολυμάνει, ώστε να εξαλειφθεί ο κίνδυνος από τη μαλάρια και τον κί-

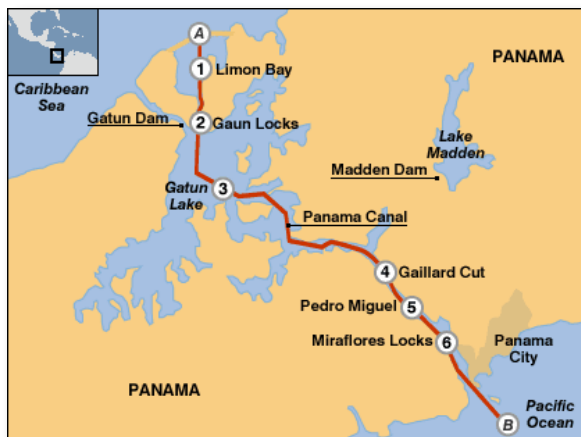
τρινο πυρετό. Τέλος, συστάθηκε μια Επιτροπή για τη Διώρυγα και η κατασκευή άρχισε. Όμως και αυτή τη φορά οι δυσκολίες δεν έλειψαν. Ο πρώτος αρχιμηχανικός Τζον Ουάλας παραιτήθηκε ύστερα από ένα χρόνο και ο διάδοχός του Τζον Στίβενς αποσύρθηκε το 1907.

Στο σημείο αυτό παρενέβη ο Πρόεδρος Θεόδωρος Ρούσβελτ. Σε καμία περίπτωση δεν έπρεπε να επαναληφθούν τα λάθη που είχαν διαπράξει οι Γάλλοι. Γι' αυτό και ανέθεσε την διοίκηση της Επιτροπής Διώρυγας στο στρατεύμα. Ανώτατος διοικητής ανέλαβε ο συνταγματάρχης Τζορτζ Ουάσινγκτον Γκέταλς (7).

Τα σχέδια των Αμερικανών διαφοροποιήθηκαν από το πώς το είχαν σχεδιάσει οι Γάλλοι. Οι μηχανικοί τους σχεδίασαν και δημιούργησαν έναν υδάτινο διάδρομο, φραγμένο από ξηρά. Με την ολοκλήρωσή του, από τον Ατλαντικό τα καράβια εισχωρούσαν μέσα σε μια διώρυγα μήκους 7 μιλίων, ίδιου επιπέδου με αυτό της

6, 7. Ο Πρόεδρος Θ. Ρούσβελτ και ο Συνταγματάρχης Τζ. Ου. Γκέταλς.

θάλασσας. Κατόπιν συναντούσαν τρία τεράστια φράγματα που τα σήκωναν 85 πόδια πάνω από το επίπεδο της θάλασσας, οπότε και έμπαιναν στην κυρίως διώρυγα. Από εκεί, συνέχιζαν στο ίδιο επίπεδο για 32 μίλια, μέσα στη λίμνη Γκάτουν, περνούσαν μετά μέσα από το Κουλέμπρα Κατ προς τα φράγματα του Ειρηνικού. Το πρώτο από αυτά, το Πέντρο Μιγκουέλ, κατέβαζε τα πλοία κατά 30 πόδια και τα έβαζε στην τεχνητή λίμνη Μιραφλόρ, που είχε πλάτος 2 μιλίων. Ακολου-

Ο Λεσσεψ και το πλοίο SS Ancon, το πρώτο που επίσημα διέσχισε την Διώρυγα το 1914.

μία ποσότητα που υπολογίζεται σε 240.000.000 τόνους, ποσότητα που θα μπορούσε να σχηματίσει μία σειρά από 63 πυραμίδες του μεγέθους της Μεγάλης Πυραμίδας της Αιγύπτου!

Τελικά, το έργο ολοκληρώθηκε με επιτυχία, και στις 26 Σεπτεμβρίου 1913 άνοιξαν τα φράγματα της λίμνης για να εισχωρήσει το νερό στο κανάλι, ενώ άνοιξαν και οι υδατοφράχτες για να γεμίσει η πρώτη σύρτη με τα νερά του Ατλαντικού.

Κομβικά σημεία στη διαδρομή της Διώρυγας, από την αριθμηση του χάρτη: 2. Το φράγμα και ο υδατοφράκτης Gatun. 4. Το κανάλι Gaillard ή Culebra

θούσαν δύο ακόμα φράγματα 54 ποδιών ύψους, μέχρι που τα πλοία κατέβαιναν στο επίπεδο των νερών του Ειρηνικού. Τα υπόλοιπα 8,5 μίλια έως την είσοδο στον Ειρηνικό Ωκεανό ήταν απλή διαδικασία.

Είναι περιπτώ να αναφέρουμε τις τεράστιες δυσκολίες και τα άπειρα τεχνικά προβλήματα που έπρεπε να αντιμετωπιστούν για την ολοκλήρωση αυτού του πιτάνιου εγχειρήματος. Λόφοι ολόκληροι κόπηκαν κάθετα σε μια έκταση 9 μιλίων. Τα φράγματα, για να επιτρέπουν τη διέλευση μεγάλων πλοίων, είχαν μήκος 1.000 ποδών, πλάτος 110 ποδών και ύψος που έφτανε σε ύψος πολυκατοικία έξι ορόφων. Για να κατασκευαστεί το κανάλι του Παναμά χρειάστηκε να μεταποτιστεί χλώμα σε

5, 6. Οι υδατοφράκτες Pedro Miguel και Miraflores

φράγμα, ενώ πυκνά πλήθη από υπερήφανους εργάτες μαζί με τις οικογένειές τους ζητωκραύγαζαν. Οι μηχανικοί και οι επίσημοι βρίσκονταν επάνω σε ρυμουλκό.

Ένα χρόνο μετά, η Διώρυγα παραδόθηκε στη διεθνή ναυσιπλοΐα, με το πλοίο SS Ancon να είναι πρώτο που την διέσχισε επίσημα.

Την εκμετάλλευσή της διατήρησαν οι ΗΠΑ μέχρι το 2000.

Έκτοτε περιήλθε στο κράτος του Παναμά. Πάντως, από στρατιωτικής πλευράς, η Διώρυγα του Παναμά ανέκαθεν θεωρήθηκε ως ουδέτερη θάλασσα.

Δύο μερικές απόψεις της Διώρυγας του Παναμά από αεροπλάνο.

ΣΥΚΙΑ ΚΑΙ ΣΥΚΑ

Η καταγωγή της συκιάς είναι από την Ασία, παρά την αντίθετη άποψη του Ηρόδοτου, ο οποίος γράφει ότι “η συκιά δεν καλλιεργείτο ούτε στη Λυδία ούτε στην Περσία“. Γνωστή από τα πολύ παλιά χρόνια, είναι κοινό και πασίγνωστο οπωροφόρο που ευδοκίμει ως αυτοφυές ή καλλιεργούμενο στις ξηρές περιοχές της Ελλάδας, της Ασίας και της βόρειας Αφρικής. Η επιστημονική ονομασία της είναι φίκος ο καρικός.

Στην περιοχή του Παρισιού βρέθηκαν απολιθώματα φύλλων και καρπών συκιάς από την Πλειστόκαινο εποχή της Τεταρτογενούς Περιόδου. Αλλά και στον προϊστορικό οικισμό Πολιόχνη, στο νησί της Λήμνου, έχουν βρεθεί απανθρακωμένα σύκα.

Αμέτρητες οι ιστορικές αναφορές στη συκιά. Στην Παλαιά Διαθήκη, ο βασιλιάς Εζεκίας ιάθηκε με ένα κατάπλασμα από γάλα συκιάς. Ο Όμηρος, αλλά και ο Εμπεδοκλής, αναφέρουν ότι ο χυμός της συκιάς θολώνει το γάλα. Ο Ιπποκράτης θεωρούσε ότι το γάλα της συκιάς είναι χρήσιμο για πολλές γυναικείες αρρώστιες. Ο Αριστοτέλης, στην Ιστορία των Ζώων, αναφέρει ότι το γάλα της συκιάς είναι κατάλληλο για το πήξιμο του γάλακτος. Ο Διοσκουρίδης θεωρούσε ότι το γάλα της συκιάς έχει πολλές θεραπευτικές χρήσεις. Ο Πλούταρχος, στα Ηθικά του, εξηγεί ότι αν κρεμάσουν κάποιον σε μία συκιά, οι σάρκες του μαλακώνουν. Ο Ρωμαίος Α. C. Celsus, στην *Πραγματεία του περί Ιατρικής*, παρουσιάζει πολλών ειδών καταπλάσματα με σύκα. Τέλος, ο Πλίνιος ο Πρεσβύτερος αναφέρει πως στο χυμό της συκιάς βρίσκεται ένα

είδος δηλητηρίου, όπως το αρσενικό.

Για το μαλάκωμα των κρεάτων, υπάρχουν πηγές που υποδεικνύουν χρήσεις του γάλακτος της συκιάς ή το τύλιγμα τους μέσα σε φύλλα της.

Ενδιαφέρον έχει ο τρόπος επικονίασης της συκιάς. Γίνεται με ένα μικρό υμενόπτερο που λέγεται βλαστοφάγος ο ψην, ο οποίος συμπληρώνει τη μεταμόρφωση του στο εσωτερικό της ταξιανθίας του σύκου. Όταν βγαίνει από τον πόρο ως τέλειο έντομο, φέρει πάνω στη ράχη του μια ορισμένη ποσότητα γύρης που την εναποθέτει πάνω στα θήλεα άνθη, καθώς μπαίνει σε άλλα σύκα για να ωτοκρήσει. Γι’ αυτό και πολλοί καλλιεργητές χρησιμοποιούν τους “ορνιούς“, δηλαδή τα ανοιξιάτικα σύκα της αγρισυκιάς, που έχουν άφθονα άρρενα άνθη. Τα κόβουν, τα κάνουν αρμαθιά και τα δένουν επάνω στις ημέρες συκιάς, ώστε η γονιμοποίηση να είναι ασφαλής.

Στην Ελλάδα η συκιά καλλιεργείται παντού, και κυρίως στη Μεσσηνία, Λακωνία, Αττική, Κύμη, Πήλιο (Αργαλαστή) και στα νησιά.

Οι πιο γνωστές ελληνικές ποικιλίες είναι τα καλαματιανά ή τσαπελόδusκα, και τα κουμιώτικα ή της Κύμης, που γίνονται κυρίως ξερά, τα βασιλικά, τα αποστολιώτικα, τα λιβανά νωπά, τα μαυρόσυκα κλπ.

Τα ελληνικά σύκα εξαγονται κυρίως στην Αμερική, στη Γερμανία και την Ιταλία.

Όσο για τον λόγο που η συκιά συνδέθηκε με τις σεξουαλικές ιδιαιτερότητες κάποιων συνανθρώπων μας, αυτό παραμένει άγνωστο!

Λ. Τ.

Ο Φ. Νάνσεν και η κατάκτηση του Βόρειου Πόλου

Για να κατακτήσουν το βόρειο πόλο, πολλοί εξερευνητές προσπάθησαν να βαδίσουν πάνω σε κομμάτια επιπλέοντος πάγου, τα οποία όμως ωθούνταν από τα ρεύματα προς το νότο. Ενώ αυτοί πίστευαν ότι πλησίαζαν τον πόλο, στην πραγματικότητα απομακρύνονταν.

Ο Νορβηγός Fridtjof Nansen παρατήρησε κάποτε ότι μέσα στα νησιά της Νέας-Σιβηρίας υπάρχει ένα ρεύμα που κατευθύνεται προς το Βορρά. Χρησιμοποιώντας τότε το *Φραμ*, ένα ανθεκτικό παγοθραυστικό, αφέθηκε να το παρασύρει το ρεύμα όσο πιο βόρεια γίνεται. Αργότερα επιχείρησε να φθάσει στον πόλο με τα πόδια, με σκι ή με έλκηθρο. Πρόκειται για την αρχή του πιο σπουδαίου περίπλου όλων των εποχών.

Στα 1896, ο Νάνσεν και ο σύντροφός του Γιόχανσεν δεν θα καταφέρουν να φθάσουν στον πόλο. Θα ξεπεράσουν όμως τις 83° μοίρες γεωγραφικού πλάτους. Κανείς ποτέ πριν από αυτούς δεν είχε φτάσει τόσο ψηλά. Ταυτόχρονα, το *Φραμ* θα συνεχίσει το ταξίδι του περνώντας από

την Σπιτσβέργη.

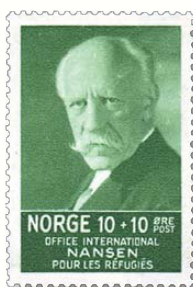
Άνθρωπος των επιστημών όσο και της περιπέτειας, ο Nansen έκρυβε επίσης έναν άνθρωπο της καρδιάς. Μετά τον Α' παγκόσμιο πόλεμο αφοσιώθηκε στη βοήθεια των φυλακισμένων και προσφύγων, δραστηριότητα για την οποία τιμήθηκε με το βραβείο Νόμπελ της ειρήνης το 1921.

Στο μεταξύ ένας άλλος ιδιαίτερα τολμηρός Σουηδός, ο βιομηχανικός σχεδιαστής André Salomon, είχε βάλει και αυτός για στόχο την κατάκτηση του βόρειου πόλου, ακολουθώντας την ίδια φιλοσοφία του Νάνσεν: Να αφεθεί να παρασυρθεί από το ρεύμα προς τον πόλο. Όμως δεν θα χρησιμοποιήσει τα θαλάσσια ρεύματα, αλλά το ρεύμα του ανέμου που φυσά από το νότο. Θα προσπαθήσει να

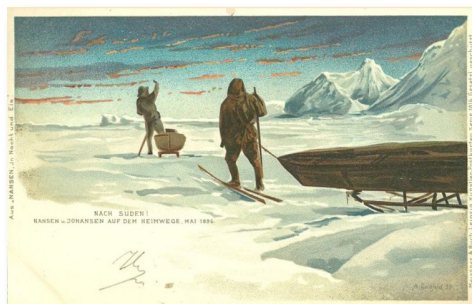
προσεγγίσει τον πόλο με αερόστατο.

Στα 1896, καθώς το *Φραμ* προσέγγιζε τη Σπιτσβέργη, διασταυρώθηκε με τον τολμηρό Σουηδό.

Τελικά, ο Σάλομον έφυγε από το Svalbard,

Ο Νάνσεν και το *ΦΡΑΜ*.

Κάρποστάλ με τους Νάνσεν και Γιόχανσεν στην αποστολή του 1896.

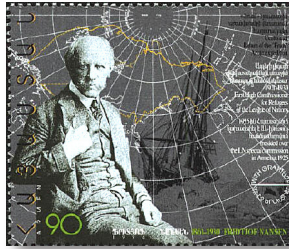

Φάκελος για την 100η επέτειο της άφιξης του Fram στη Σπιτσβέργη.

για την ακρίβεια από το νησί των Δανών, έχοντας μαζί του δύο νέους καλών οικογενειών, τους Knut Fraenkel και Nils Strindberg. Η αναχώρηση έγινε στις 11 Ιουλίου 1897. Όμως κανείς δεν θα ξαναδεί ζωντανούς τους τρεις τολμηρούς νέους. Αφού διέτρεξαν σε δύο ημέρες 500 χλμ ταξιδεύοντας νοτιοανατολικά και ξεπερνώντας τις 82° μοίρες γεωγραφικού πλάτους, σταμάτησε ξαφνικά ο αέρας και το αερόστατο έπεσε. Σύροντας οι ίδιοι υλικά και προμήθειες πάνω σε έλκηθρα, θα βαδίσουν πάνω στους πάγους από τις 13 έως τις 17 Σεπτεμβρίου, φθάνοντας μέχρι το Λευκό νησί - που επίσης ανήκει στο αρχιπέλαγος Σβάλμπαρντ-.

Εκεί έπρεπε να ετοιμαστούν για τη διαχείμαση. Όμως τα εφόδια που είχαν μαζί τους ήταν για τέσσερις μήνες, ενώ είχαν ήδη καταναλώσει τους τρεις.

Τα σώματά τους δεν θα βρεθούν παρά 33 χρόνια μετά. Όσο για τον εικονιζόμενο φάκελο, είναι ιδιαίτερα συγκλονιστικός. Γράφτηκε από το Nils Strindberg, στο Νησί των Δανών, τον Ιούνιο 1896, κατά τη διάρκεια των προετοιμασιών της αποστολής. Τον εμπιστεύτηκε σε ένα καράβι που τον μετέφερε στα βόρεια της Νορβηγίας, όπου το γραμματόσημο έλαβε σφραγίδα "Nordlands

Ο Νάνσεν τιμήθηκε με το Νόμπελ της ειρήνης το 1921.

Το υδροπλάνο του Αμούδσεν με την αρκούδα σύβολο και, δεξιά, ιταλική βινιέτα του 1926 για την αποστολή Αμούδσεν - Νόμπιλε.

Postexp", 12.07.1896.

Το 1925, είναι επίσης η χρονολογία της αποστολής του Νορβηγού Αμούδσεν στο βόρειο πόλο με τα υδροπλάνα N24 και N25 (το υδροπλάνο συμβολίζεται στο γραμματόσημο με την αρκούδα). Ύστερα από μια λαμπρή αποτυχία στις 88° γεωγραφικού πλάτους, ο Αμούδσεν κατάφερε να φτάσει στο Σβάλμπαρντ με

ένα από τα δύο αεροπλάνα του. Τον επόμενο χρόνο, από το Σβάλμπαρντ θα ξεκινήσει, αυτή τη φορά με αερόστατο, συνοδευόμενος

από τον Ιταλό Νόμπιλε, και θα τα καταφέρει να πετάξει πάνω από τον πόλο.

Το 1928, ο Νόμπιλε ξεκίνησε και πάλι από το Σβάλμπαρντ, αλλά το πηδαλιουχούμενο αερόστατο θα συντριβεί στη θάλασσα. Ο Αμούδσεν προσέτρεξε με το αεροπλάνο σε αναζήτησή του. Όμως δεν θα

επιστρέψει, ενώ ο Νόμπιλε βρέθηκε ζωντανός από άλλους σωτήρες. Ο Αμούδσεν ήταν εξάλλου ο πρώτος άνθρωπος που έφθασε στο Νότιο Πόλο, το 1911. Το καράβι της αποστολής του στην Ανταρκτική ήταν και πάλι το Φραμ, που του είχε δανείσει ο Νάνσεν.

Λάκης Τσάκωνας

Προμετωπίδα της επιστολής που έστειλε ο Νίλς Στρίντμπεργκ το 1896

Εορταστική κάρτα προς τιμήν των 75 χρόνων από το θάνατο του Νάνσεν. Απεικονίζει και χαρτονόμισμα που φέρει τη μορφή του.

ΟΙ ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

α) ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ

ΕΛΛΑΔΑΣ

• Στις 18 Ιουλίου 2011 κυκλοφόρησε η 3η σειρά γραμματοσήμων Αγίου Όρους του 2011 με τίτλο "ΠΡΩΤΟΓΡΑΜΜΑΤΑ Γ'", κλάσεων € 0.50, 0.60, 0.75, 0.85, 1.47 και 2.00 (Σύνολο € 6.17), σε 45.000 πλήρεις σειρές, 6.000 διπλούς ΦΠΗΚ προς € 8.80, 2500 απλά λευκώματα σειράς προς € 35.00 και 21.000 Κάρτες Μάξιμουμ προς € 1.60 η μία.

• Στις 5 Σεπτεμβρίου κυκλοφόρησε η 7η σειρά γραμματοσήμων του 2011 με τίτλο "ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΑ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ", 6 κλάσεων συνολικής αξίας € 6.07, σε 8.000 αριθμημένα φυλλαράκια της μιάς σειράς και σε 10.000 αυτοκόλλητα τευχίδια με δέκα γραμματόσημα της κλάσης των € 0.60. Κυκλοφόρησαν επίσης 16.000 διπλοί ΦΠΗΚ προς € 8.30, 1.000 τυποποιημένες σειρές προς € 9.40, 2.000 απλά λευκώματα σειράς προς € 25.10 και 51.000 Κάρτες Μάξιμουμ προς € 1.60 η μία.

ΚΥΠΡΟΥ:

• Στις 5 Οκτωβρίου 2011 θα κυκλοφορήσει η 9η σειρά γραμματοσήμων (αυτοκόλλητα) με τίτλο “Ο λαγός και η χελώνα”, βασισμένη στο γνωστό μύθο του Αισώπου. Αποτελείται από πέντε κλάσεις των € 0.34 (Σύνολο € 1.70) σε 30.000 τευχίδια της μίας σειράς. ΦΠΗΚ δεν θα υπάρξουν.

Ανω, η εξωτερική όψη του τευχιδίου και κάτω το εσωτερικό φύλλο με τα γραμματόσημα.

β) ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΜΝΗΣΤΙΚΕΣ ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ

ΕΛΛΑΔΑΣ

- Με την ευκαιρία των εκδηλώσεων στο Φεστιβάλ Επιδαύρου χρησιμοποιήθηκε Ειδική Αναμνηστική Σφραγίδα στις ημερομηνίες 1, 2, 8, 9, 15, 16, 22, 23, 29, 30 και 31 Ιουλίου 2011, και 5, 6 Αυγούστου 2011.
- Με την ευκαιρία του Πανευρωπαϊκού Συνεδρίου των Εθνικών Ενώσεων των Olympians (WOA EUROPEAN OLYMPIANS CONGRESS) που πραγματοποιήθηκε στο Αμερρικανικό Κολέγιο Ελλάδος (29-31/07/2011) χρησιμοποιήθηκε Ειδική Αναμνηστική Σφραγίδα στις 30 Ιουλίου 2011.
- Με την ευκαιρία της 76ης Διεθνούς Έκθεσης Θεσσαλονίκης χρησιμοποιήθηκε Ειδική Αναμνηστική Σφραγίδα στις ημέρες από 10 έως 18 Σεπτεμβρίου 2011.

ΚΥΠΡΟΥ

- C12/2011. Χρησιμοποιήθηκε στις 8 Σεπτεμβρίου 2011 με την ευκαιρία των εγκαινίων της Γιορτής του Κρασιού που διοργανώνει ο Δήμος Λεμεσού. (Γνωστή επαναλαμβανόμενη σφραγίδα).
- C13/2011. Χρησιμοποιήθηκε στις 16 Σεπτεμβρίου 2011 με την ευκαιρία της των εγκαι-

νίων του Νέου Ταχυδρομικού Γραφείου Κοκκινотριμιθιάς.

γ) ΣΦΡΑΓΙΣΤΙΚΟΙ ΔΑΚΤΥΛΙΟΙ ΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΤΙΚΑ ΣΥΝΘΗΜΑΤΑ:

ΕΛΛΑΔΑΣ

- “Ι.Μ.Ο. ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΝΑΥΤΙΚΗ ΗΜΕΡΑ“. Χρησιμοποιήθηκε από 26 έως 30 Σεπτεμβρίου 2011.

ΚΥΠΡΟΥ

- S11/2011. Χρησιμοποιήθηκε από 8 έως 18 Σεπτεμβρίου 2011 με την ευκαιρία της Γιορτής του Κρασιού που διοργανώνει ο Δήμος Λεμεσού. (Γνωστή επαναλαμβανόμενη σφραγίδα).
- S14/2011. Χρησιμοποιήθηκε από 20 έως 23 Σεπτεμβρίου 2011 με την ευκαιρία των εκδηλώσεων για το Φεστιβάλ Αγίας Νάπας (23-25/09/2011). (Γνωστή επαναλαμβανόμενη σφραγίδα).

Αντώνης Φώτσης και Δημήτρης Διαμαντίδης σε γραμματόσημο Γουινέας-Μπισάου!

Σε φεγιά που η Γουινέα-Μπισάου κυκλοφόρησε με τις τέσσερες φιναλίστ ομάδες του EUROBASKET 2011, το γραμματόσημο προς τιμήν του Παναθηναϊκού απεικονίζει τον Αντώνη Φώτση σε πρώτο πλάνο και τον Δημήτρη Διαμαντίδη στο βάθος.

Είναι βέβαιο ότι το φεγιά αυτό θα ενδιαφέρει αρκετούς “πράσινους” φιλοτελιστές, και όχι μόνο!

